

TĖVŲ PROFESINIO MOKYMO IR PASLAUGŲ POREIKIŲ VERTINIMO TYRIMO DUOMENŲ ANALIZĖ

Tyrimo ataskaita

Ataskaitą parengė: J. Buzaitytė-Kašalynienė ir
J. Pečiūrienė

Ataskaitos atlikimo data: 2006 m. vasario 20 d.

PROJEKTĄ REMIA
LIETUVOS RESPUBLIKA

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SAJUNGA

1. TYRIMO PRISTATYMAS

1.1. Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Šio tyrimo tikslas – nustatyti projekto „FORWARD – šeima ir darbas suderinami“ tikslinės grupės – tėvų – profesinio mokymo arba kvalifikacijos kėlimo poreikius, taip pat nustatyti jų poreikius socialinio darbo, psichologinės pagalbos ir teisinės paslaugoms.

Šiam tikslui įgyvendinti buvo iškelti tokie tyrimo uždaviniai:

- Išsiaiškinti tėvų turimą išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją, ketinimus įgyti arba keisti, kelti turimą kvalifikaciją.
- Poreikiams socialinio darbo ir psichologinės pagalbos paslaugoms nustatyti ištirti su kokiomis problemomis ar sunkumais tėvai susiduria šiose srityse:
 - a) Šeimos tarpusavio santykių;
 - b) Tėvų tarpusavio santykių;
 - c) Pasidalijimo atsakomybėmis ir vaidmenimis šeimoje;
 - d) Vaikų auklėjimo;
 - e) Tėvų ir vaikų santykių;
 - f) Materialinio aprūpinimo;
 - g) Asmeninės motyvacijos ir asmeninių problemų sprendimo.
- Poreikiams teisinės paslaugoms nustatyti ištirti ar šeimose nėra smurto, skyrybų, įsiskolinimo atvejų.

1.2. Tyrimo metodas

- Anketinė apklausa pagal tyrėjų parengtą standartizuotą uždarų ir atvirų klausimų anketą.

1.3. Atranka

1.3.1. Tikslinė grupė

- FORWARD projekte dalyvaujančių šeimų tėvai. Tyrimo generalinę visumą sudarė 40 tėvų iš 34 šeimų, kuriose tyrimo metu buvo 34 žmonių ir 6 vyrų.

1.3.2. Imties dydis

- 40 tėvų (žmonių ir vyrų).

1.3.3. Atrankos metodas

Tyrimo metu buvo naudojama ištisinė atranka. Tyrimu buvo siekiama visus projekte dalyvaujančių šeimų tėvus (tėčius ir mamas).

1.3.4. Tiriamieji

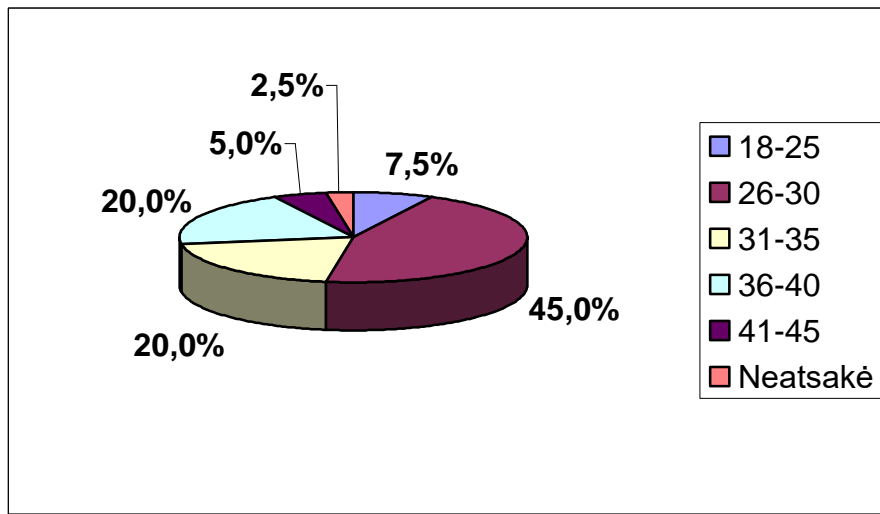

Tyrimė dalyvavo daugiausia mamos ir keletas tėčių (1 lentelė).

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

Lytis	Skaičius	Proc.
Moteris	34	85
Vyras	6	15

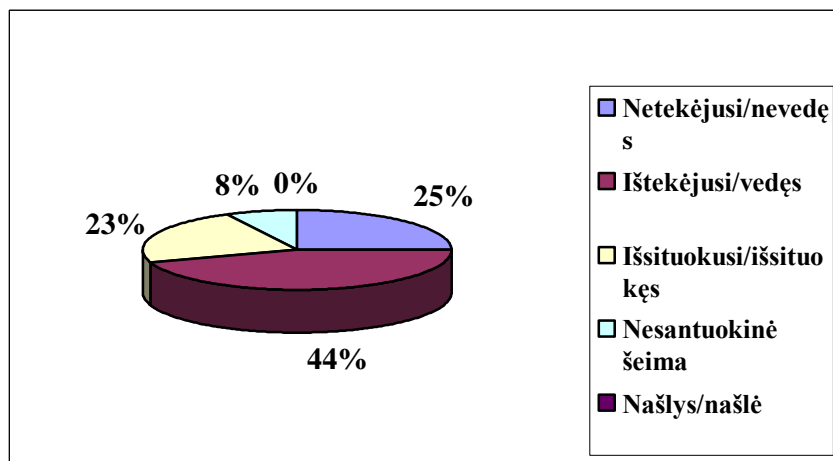
Vadinasi, iš 34 tyrimė dalyvavusių šeimų, 6 atsakė abu tėvai: vyras ir žmona. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes pateiktas 1 paveiksle.

1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Tyrimė dalyvavo įvairaus amžiaus (nuo 18 iki 45) tiriamieji, tačiau beveik pusė (45 proc.) jų priklausė 26-30 metų amžiaus grupei, mažiausiai tiriamųjų buvo iš jauniausios (18-25) ir vyriausios (41-45) amžiaus grupių.

2 paveiksle pavaizduotas tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį.

2 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį

Pagal šeimyninę padėtį tiriamieji pasiskirstė į dvi beveik lygias grupes: 52 proc. šeimų yra tėtis ir mama, o 48 proc. šeimų yra tik mama. Didžioji dauguma pilnų šeimų, vyras ir moteris yra susituokę. Pusė nepilnų šeimų yra išsiskyre, pusė – niekada nebuvo vedę.

1.4. Apklauso atlikimo data

2006 m. sausio mėn. 15 d. – vasario mėn. 10 d.

1.5. Apklauso ataskaitos struktūra ir paaiškinimai

Ataskaitą sudaro pagrindinė dalis (1. *Tyrimo pristatymas*, 2. *Apklauso duomenų analizė*, 3. *Apibendrinimai*) ir priedas (*Priedas 1. Tėvų apklauso anketa*). Pagrindinėje ataskaitos dalyje pateikiama apklauso duomenų analizė atsižvelgiant į užsibrėžtus tyrimo uždavinius.

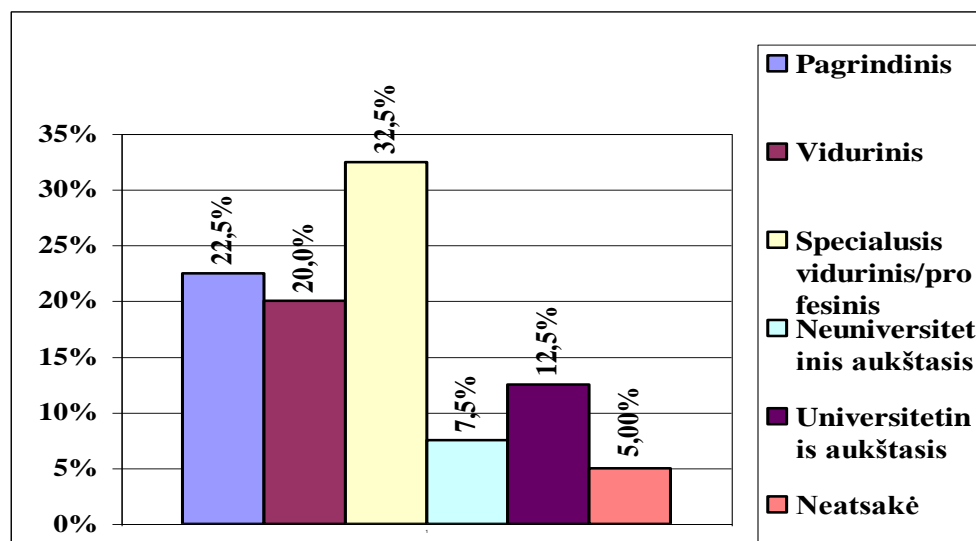

2. APKLAUSOS DUOMENŲ ANALIZĖ

2.1. Profesinio mokymo poreikiai

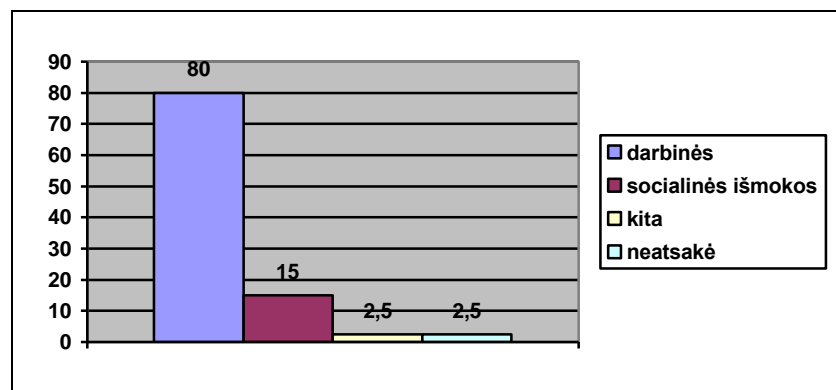
Siekiant nustatyti tėvų profesinio mokymo poreikius tyrimo metu buvo tiriamas jų išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija, darbinė padėtis ir darbo pobūdis, pasitenkinimas turimu darbu ir užimamomis pareigomis, o taip pat pageidavimai profesijos įgijimui ir/ar kvalifikacijos kėlimo kursams.

42.5 proc. tiriamųjų neturėjo jokios profesinės kvalifikacijos, nes jie yra baigę tikrai pagrindinę arba vidurinę mokyklą, o 20 proc. tiriamųjų turėjo aukštąjį universitetinį arba neuniversitetinį išsilavinimą (3 paveikslas).

3 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Dauguma tirtų tėvų vis dėlto dirba ir turi darbinės pajamas (4 ir 5 paveikslėliai).

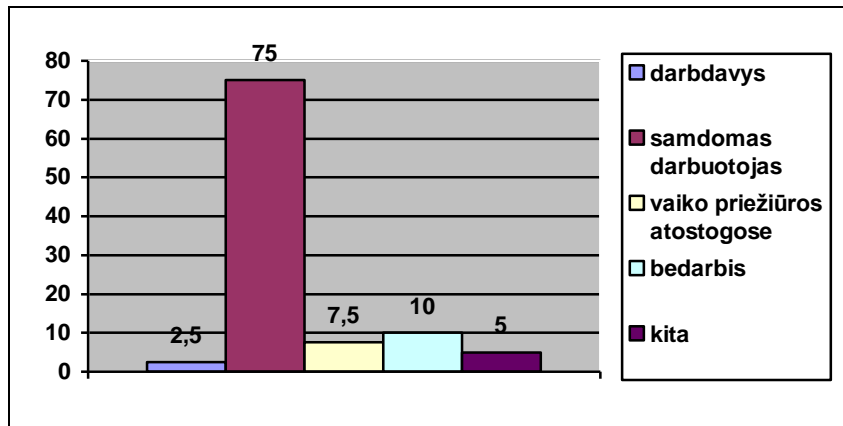

4 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pajamų šaltinius (proc.)

Taip pat tyrimo duomenų analizė parodė, kad 15 proc. tėvų gauna tikrai socialines pašalpas, vienas tėvas dirba pagal verslo liudijimą (nurodė, kad yra darbdavys) ir viena mama į šį klausimą neatsakė, bet nurodė, jog yra vaiko priežiūros atostogose. Keturi (10 proc.) tėvai

nurodė, jog turi ne vieną pajamų šaltinį (tai paveiksle neatsispindi): darbinės pajamas ir alimentus, socialines išmokas ir alimentus, du darbinės pajamas ir socialines pašalpas.

5 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbinę padėtį (proc.)

Tyrimo duomenys parodė, kad dauguma tėvų (80 proc.) yra samdomi darbuotojai arba šiuo metu yra vaiko priežiūros atostogose. Vienas tėvas nurodė, jog jis darbdavys ir dirba su verslo liudijimu. Keturi tėvai yra bedarbiai, viena mama iš jų yra bedarbė ir šiuo metu augina vaikėlį. Du tėvai pasirinko atsakymo variantą „kita“ ir nurodė, kad vienas dirba nelegaliai, o kitas – su patentu.

Kad šiuo metu turi darbą, nurodė 33 (82.5 proc.) tyrime dalyvavusių tėvų.

Tiriamųjų, kurie turi darbą buvo klausiama, ar jie yra patenkinti darbu, kurį šiuo metu dirba, ir užimamomis pareigomis, taip pat jie buvo prašomi pakomentuoti kodėl yra patenkinti arba nepatenkinti. Į klausimą apie pasitenkinimą darbu atsakė 31 (94 proc. nuo dirbančiųjų) tiriamasis ir 32.3 proc. iš jų nurodė, jog yra nepatenkinti darbu, kurį dirba.

Pasitenkinimo darbu priežastys (nurodė 13 tiriamųjų):

Atitinka mano profesiją ir išsilavinimą (2);

Patinka dirbti su žmonėmis;

Atitinka mano būdą;

Kūrybinis darbas;

Gerai žinau šį darbą (3);

Puikus kolektyvas;

Dirbu pagal įgytą profesiją, kuri man patinka (4).

Nepasitenkinimo darbu priežastys (nurodė 6 tiriamieji):

Mažas uždarbis (3);

Sunkus fizinis darbas, mažai apmokamas;

Kitos išeities nematau;

Sunku derinti darbą ir šeimos poreikius (ypač, kai serga vaikai).

Į klausimą apie pasitenkinimą užimamomis pareigomis atsakė 29 (88 proc. nuo dirbančiųjų) tiriamieji ir 37.9 proc. iš jų nurodė, jog nėra patenkinti užimamomis pareigomis. **Pasitenkinimo užimamomis pareigomis priežastys (6 tiriamieji):**

Pareigos atitinka kvalifikaciją;

Galiu vėluoti į darbą;

Nes užimu gan aukštas pareigas ir retai kuris tokių metu žmogus Lietuvoje užima tokias pareigas;

Galima kilti pareigose;

Patinka mašinos;

Džiaugiuosi, kad turiu darbą ir gaunu šiek tiek pinigų;

Nepasitenkinimo užimamomis pareigomis priežastys (3 tiriamieji):

Galėčiau dirbti įdomesnę darbą;

Norėčiau tobulėti;

Kol kas esu paprasta darbininkė, bet yra galimybė pereiti dirbti į ofisą, tada gal ir būsiu patenkinta.

Apibendrinant galima pasakyti, kad vis tik dauguma tėvų yra patenkinti darbu (67.7 proc.), kurį dirba ir užimamomis pareigomis (62.1 proc.). Nepasitenkinimo darbu ir pareigomis priežastys yra maži atlyginimai, neįdomus, sunkus darbas, noras tobulėti, sunkumai derinant darbą ir šeimos pareigas.

Tiriamųjų buvo prašoma nurodyti turimą specialybę arba profesinę kvalifikaciją ir pageidavimus, kokią specialybę norėtų įgyti ir/ar kokiose srityse norėtų pasitobulinti, t.y. pakelti kvalifikaciją. Atsakymai į šiuos klausimus pateikti į 2 lentelėje, kad būtų galima sugretinti turimą su pageidaujama.

2 lentelė. Turimos ir pageidaujamos specialybės ir kvalifikacijos kėlimo kursai

Turima specialybė arba profesinė kvalifikacija	Pageidavimai kursams ir studijoms
Medikė	Kalbos kursai
Suvirintojas, automechanikas, ABCDE vairavimo kategorijos	Susietą su transportu
Virėja konditerė	Ne
Linijos operatorius (čia pareigos), prof. kvalif. neturi, nes tik vidurinis išsilavinimas	Norėtų tokios, kuri leistų daugiau uždirbti. <i>Vyras ir žmona pateikė vienodus atsakymus į abu klausimus.</i>
Neturi, bet yra baigus virėjos kursus	Nori, bet nežino kokios
Kirpėja-modeliuotoja	Kelti kvalifikaciją – tobulintis
Dirba dažytoja be prof. kvalif.	Dažytojos, lietuvių kalbos kursų
Kirpėja, bet niekada ja nedirbo	Pardavėjos, kompiuterių kursų
Dirba siuvėja be prof. kvalif.	Dar nežino
Konditerė	Buhalterės, vokiečių kalbos ir kompiuterių kursų
Neturi	Buhalterės, kompiuterių kursų
Vairuotojo	Nenori
Pardavėja - kasininkė	Prekybos darbuotojo
Suvirintojo 2 kat., santechniko 3 kat.	Vairuotojo C kat.
Neturi	Pardavėjos-konsultantės
Individualios avalynės gamintojas ir teisininkas	Anglų kalbos kursų
Neturi	Administratoriaus, užsienio kalbos kursų
Virėja, vairuotoja B,C kat.	Baigti Geležinkeliečių technikumą
Siuvėja-sukirpėja	Modeliavimo, dizaino
Siuvimo technologė	Įsigyti aukštesnį išsilavinimą, kompiuterių kursų
Neturi, dirba siuvėja	Masažistės, floristės, konsultantės
Šunų kirpėja	Masažistės, dizainerės
Ryšių įrengimų mechanikas	Neatsakė

Pieno pramonės technologė, kirpėja-manikiūrininkė	Masažistės
Neturi	Viešbučio kambarinės (mokosi Žirmūnų darbo rinkos mokymų centre)
Leidybos menų	Nenori
Dantų technikė	Nori, bet nesuprantamai parašė ko nori
Bankininkystė	Nenori
Ekonomistė	Nenori
Buhalterė	Nenori
Vadybininkė	Studijuoja ekonomiką
Virėja	Nenori
Telekomunikacijų specialistė	Susietą su kompiuteriu, užsienio kalbos kursų
Kirpėja	Nenori
Individualus drabužių siuvimas	Drabužių konstravimo, dizaino
Dirba pardavėja be prof. kvalif.	Virėjos

Apibendrinus tyrimo duomenis galima pasakyti, kad didžioji dauguma (85 proc.) tėvų nurodė, kad turi specialybę, taip pat dauguma (70 proc.) pažymėjo, kad norėtų įgyti specialybę, keisti turimą arba kelti kvalifikaciją. 8 tėvai nurodė, kad jie patenkinti turima specialybe, nenori jos keisti ir kelti kvalifikacijos ar tobulintis. 6 tėvai nurodė, jog neturi specialybės, tačiau norėtų ją įgyti, tik vienas iš jų nežinojo kokios norėtų, o visi kiti nurodė, konkrečias specialybes. 2 tėvai neturi specialybės, nori įgyti, bet nežino kokią ir vienas, nei turi, nei nori įgyti.

2.2. Poreikiai socialinio darbo paslaugoms ir psichologinei pagalbai

Siekiant nustatyti poreikius socialinio darbo ir psichologinės pagalbos paslaugoms buvo tiriama su kokiomis problemomis ar sunkumais tėvai susiduria. Kadangi sunku nuspręsti, kurios problemos yra socialinės, o kurios asmeninės-psichologinės prigimties, dauguma iš jų turi ir vienu ir kitų priežasčių, taip pat sunku apspręsti, kurio specialisto kompetencijai vienu ar kitų problemų sprendimas priklauso, todėl socialinio darbo ir psichologinės pagalbos poreikių aptarimas buvo sudėtas į vieną skyrių, o sprendimas apie tai koks specialistas padės spręsti kokią problemą priklauso nuo kiekvieno konkretaus atvejo, socialinio darbuotojo kompetencijos ir apsisprendimo. Taigi, tyrimui buvo išskirtos septynios galimų problemų sritys ir kiekvienai sričiai skirta po keletą klausimų anketoje:

- Šeimos tarpusavio santykių;
- Tėvų tarpusavio santykių;
- Pasidalijimo atsakomybėmis ir vaidmenimis šeimoje;
- Vaikų auklėjimo;
- Tėvų ir vaikų santykių;
- Materialinio aprūpinimo;
- Asmeninės motyvacijos ir asmeninių problemų sprendimo.

2.2.1. Šeimos tarpusavio santykių problemos

Šeimos tarpusavio santykių ypatumams nustatyti ir galimoms problemoms ar sunkumams išsiaiškinti buvo suformuluoti teiginiai apie šeimoje rodomą pagarbą, pasitikėjimą, egzistuojančias taisykles, teikiamą paramą ir palaikymą; toliau prašoma įvardyti šeimą vienijančias tradicijas, taip pat nurodyti kada šeima būna kartu ir ką ji veikia, kai būna

kartu. Šeima šiuo atveju yra tėvai ir vaikai, tiriamiesiems anketoje šeimos supratimas nebuvo paaiškintas, todėl kiekvienas atsakinėjo taip kaip suprato.

Jau buvo minėta, kad buvo suformuluoti šeši teiginiai apie šeimoje rodomą pagarbą, pasitikėjimą, egzistuojančias taisykles, teikiamą paramą ir palaikymą ir prašoma pažymėti ar tai būdinga tiriamojo šeimai ar nebūdinga. Teiginiai ir atsakymų pasiskirstymai pateiki 3 lentelėje.

3 lentelė. Teiginiai apie santykius šeimoje ir atsakymų pasiskirstymai

Nr.	Teiginiai	Sutinku	Nesutinku	Neatsakė
10.	Bendrai mano šeimos nariai gerbia vienas kitą.	70,0%	25,0%	5,0%
20.	Bendrai mano šeimos nariai pasitiki vienas kitu.	75,0%	17,5%	7,5%
21.	Bendrai mano šeimos nariai išklauso vieni kitus, gerbia kito nuomonę, net jei su ja nesutinku.	55,0%	27,5%	17,5%
22.	Mūsų šeimoje yra aiškios taisyklės, kuriomis vadovaujamės savo kasdienybėje.	52,5%	42,5%	5,0%
23.	Paprastai svarbius šeimai sprendimus priimame atsižvelgiant į visų šeimos narių mintis ir poreikius.	75,0%	20,0%	5,0%
24.	Mano šeimos nariai padeda vieni kitiems, iškilus sunkumams „suglaudžia tvirčiau pečius“.	72,5%	20,0%	7,5%

Tyrimo duomenys rodo, kad 17-25 proc. tiriamųjų nurodė, jog jų šeimose nėra pagarbos ir pasitikėjimo šeimos nariais, sprendimai priimami neatsižvelgiant į visų šeimos narių nuomones, iškilus sunkumams nėra į ką atsiremti. Net 42.5 proc. tiriamųjų nurodė, kad jų šeimose nėra aiškių elgesio taisyklių, vadinasi, vaikams gali trūkti aiškumo, kas galima ir negalima, taip pat gali trūkti kontrolės. Tuo tarpu suaugusiųjų elgesys ir reakcijos nėra nuspėjami ir kontroliuojami. Reikėtų atkreipti dėmesį, jog tik 55 proc. tiriamųjų pažymėjo, kad šeimos nariai išklauso vieni kitus ir gerbia vieni kitų nuomonę, net jei su ja ir nesutinka. Šiose šeimose didelė konfliktų ir nesutarimų rizika. Taip pat didelis procentas tiriamųjų į šį klausimą neatsakė, sunku pasakyti kodėl: nesuprato klausimo, o gal nenori pripažinti problemos.

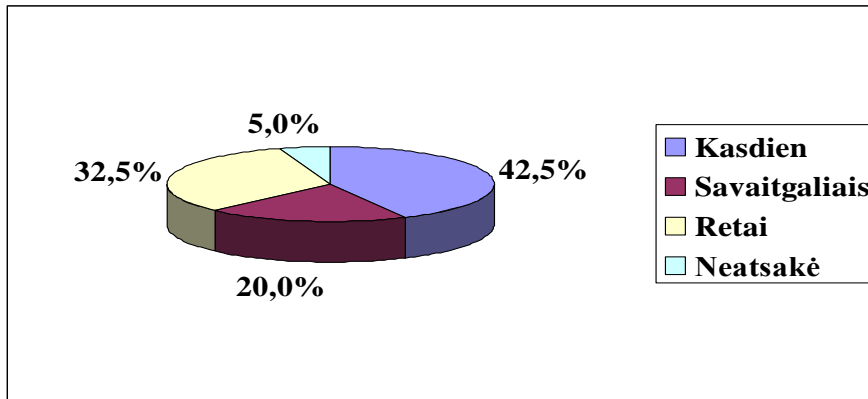
10.3 proc. (4) tiriamųjų nesutiko nė su vienu teiginiu, o 30.8 proc. (12) tiriamųjų nesutiko su trim ir daugiau teiginių. Vadinasi, šiose šeimose tikrai bloga atmosfera ir sunkūs, įtempti tarpusavio santykiai.

Į klausimą apie šeimą suartinančias tradicijas atsakė 62.5 proc. (25) tiriamųjų, kai kurie iš jų parašė ne vieną, o keletą atsakymų variantų. Konkrečios kasdieninio gyvenimo, pvz, visos šeimos susėdimas prie stalo pusryčiams ar vakarienei, ar pasivaikščiavimai savaitgaliais, tradicijos nebuvo paminėtos. Sunku pasakyti ar tai tiriamiesiems neatėjo į galvą ar to nėra jų gyvenime, tačiau dažniausiai minėjo, kad jų šeimas suartina gimtadieniai (27.5 proc.), tradicinės šventės, tokios kaip Kalėdos, Velykos (25 proc.), laisvalaikis ir atostogos (10 proc.), taip pat buvo paminėti jausmai ir bendravimo ypatumai: tarpusavio supratimas, nuoširdus bendravimas, gerumas, šiltumas, pasiklovimas šeimos nariais, pasidžiaugimas gerais sumanymais ir pan. Vienas tiriamasis nurodė, kad jo šeimą suartina pinigų trūkumas.

Nerimą kelia 37.5 proc. (15) tiriamųjų, kurie apskritai neatsakė į šį klausimą, galbūt patinęjo rašyti, nes klausimas buvo atviras, galbūt turėjo lietuvių kalbos sunkumų, o gal jų šeimose nėra jokių tradicijų ir šis klausimas nesukelia jokių asociacijų.

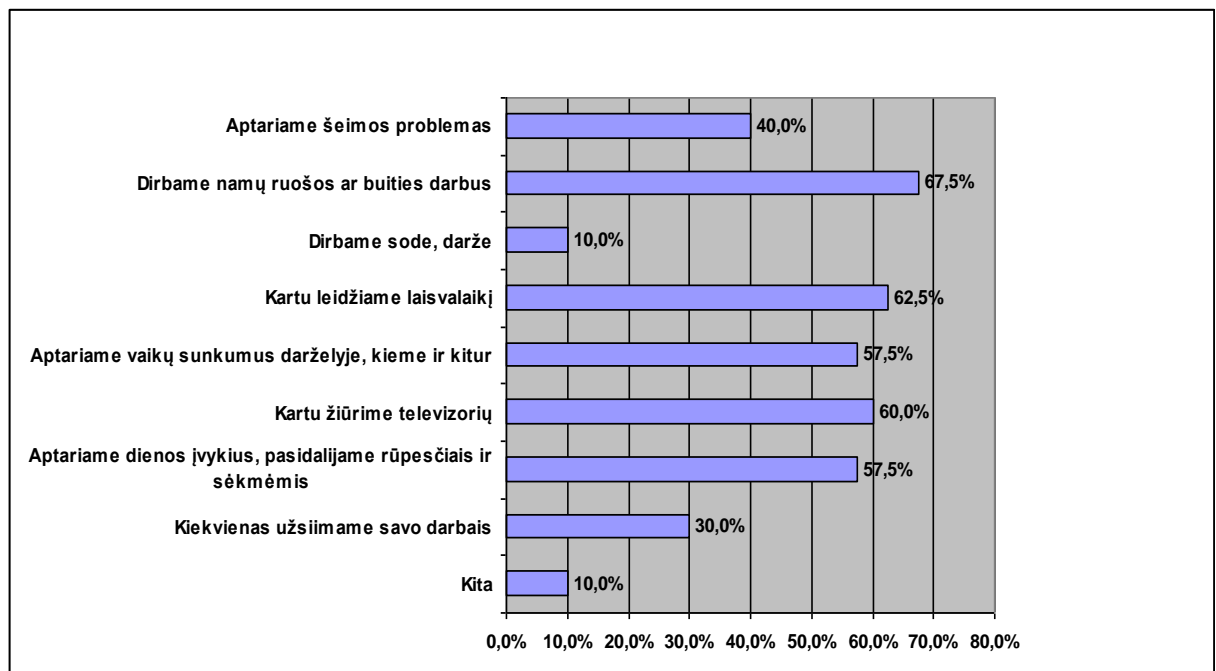
Buvo teirautasi, kaip dažnai šeima susirenka kartu (6 paveikslas) ir ką kartu veikia (7 paveikslas).

6 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas, pagal tai kada šeima būna kartu

Tyrimo duomenys rodo, kad 42.5 proc. šeimų, kasdien susirenka drauge, tačiau net 32.5 proc. tiriamųjų šeimų kartu būna retai.

7 paveiksle pateikti šeimos drauge leidžiamo laiko būdai.

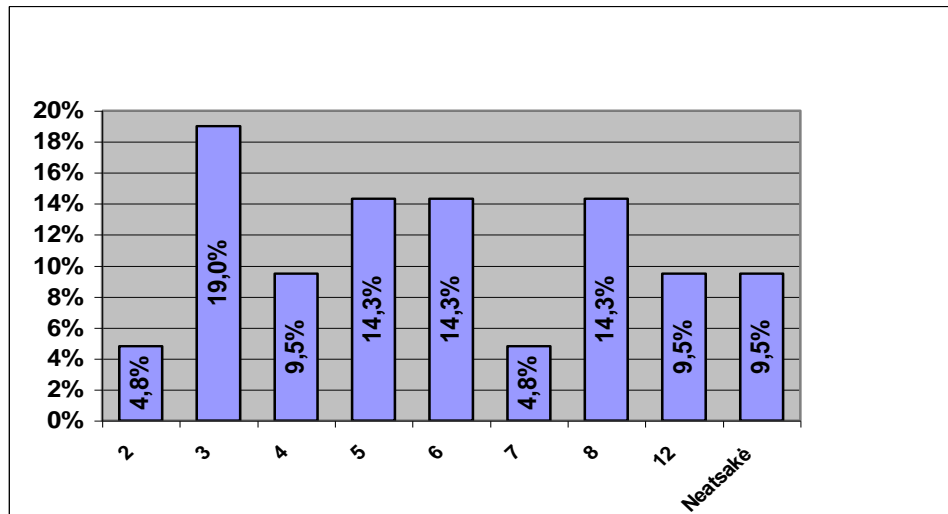
7 pav. Šeimos bendro laiko praleidimo būdai

Tyrimo duomenys rodo, jog dauguma šeimų kartu dirba namų ruošos darbus, leidžia laisvalaikį, žiūri televizorių, aptaria dienos įvykius pasidalija rūpesčiais ir sėkmėmis, aptaria vaikų sunkumus, tačiau tik 40 proc. kartu sprendžia šeimos problemas. Tuo tarpu 30 proc. tiriamųjų pažymėjo, kad jų šeimose, kai šeima susirenka į vieną vietą (tikriausiai namus), kiekvienas užsiima savais darbais ir reikalais.

2.2.2. Tėvų tarpusavio santykių problemos

Anksčiau buvo minėta, kad 21 tyrime dalyvavęs tėvas/mama yra vedęs (18) arba gyvena susidėję (3). 8 paveiksle pavaizduotas tėvų pasiskirstymas pagal drauge išgyventus metus.

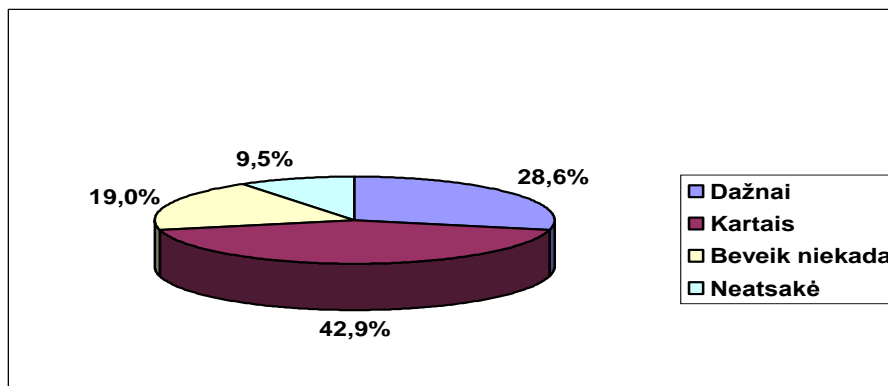

8 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimoje išgyventus metus

Trumpiausias šeimoje išgyventas laikas buvo du, o ilgiausias – dvylika metų.

Siekiant išsiaiškinti tėvų tarpusavio bendravimo problemas ir sunkumus, buvo klausiama, ar tiriamieji gali kreiptis į savo vyrą/žmoną patarimo, tikėtis paguodžiančio žodžio, ar dažnai kyla konfliktų, kokios jų priežastys ir sprendimo būdai, ar vaikai tampa tėvų konfliktų liudininkais ir/ar dalyviais.

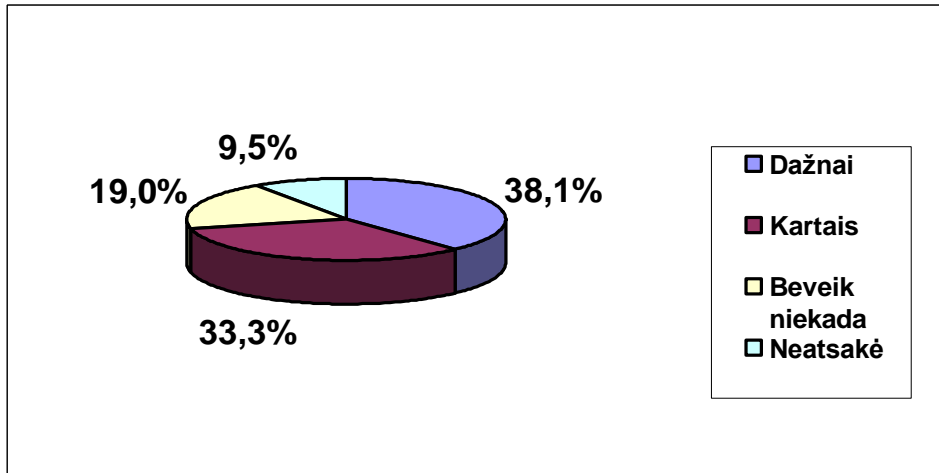
Į klausimą ar jūsų vyras/žmona jus palaiko, nuramina, paguodžia atsakė 19 tiriamųjų (9 paveikslas).

9 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal vyro/žmonos palaikymo dažnumą

Tiktai 28.6 proc. (6) tėvų pažymėjo, kad jų vyras/žmona juos dažniausiai palaiko, nuramina paguodžia, 19 proc. (4) tėvų palaikymo iš savo sutuoktinio niekada nesulaukia, o 42.9 proc. (9) – sulaukia, bet labai retai.

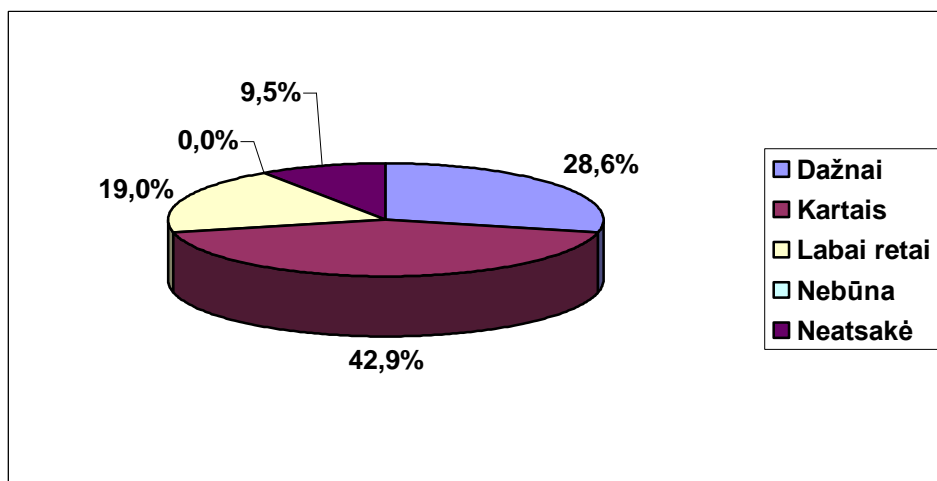
Į klausimą ar gali kreiptis į savo sutuoktinį pagalbos ir patarimo atsakė 19 tiriamųjų (10 paveikslas).

10 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pagalbos ir patarimo iš sutuoktinio dažnumą

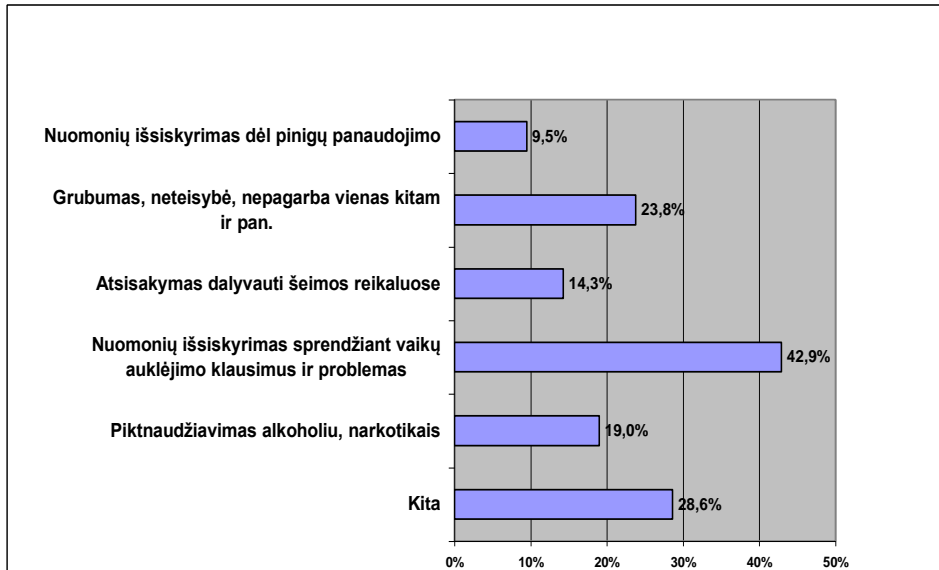
Vėl 19 proc. (4) tėvų nurodė, kad beveik niekada negali kreiptis pagalbos ir patarimo į savo sutuoktinį, o 33.3 proc. (7) – tikrai kartais gali kreiptis. Tai rodo, kad daugumoje tirtų šeimų tarp sutuoktinių nėra abipusio pasitikėjimo ir palaikymo.

Konfliktai tirtose šeimose taip pat gan dažnai pasitaiko (11 paveikslas).

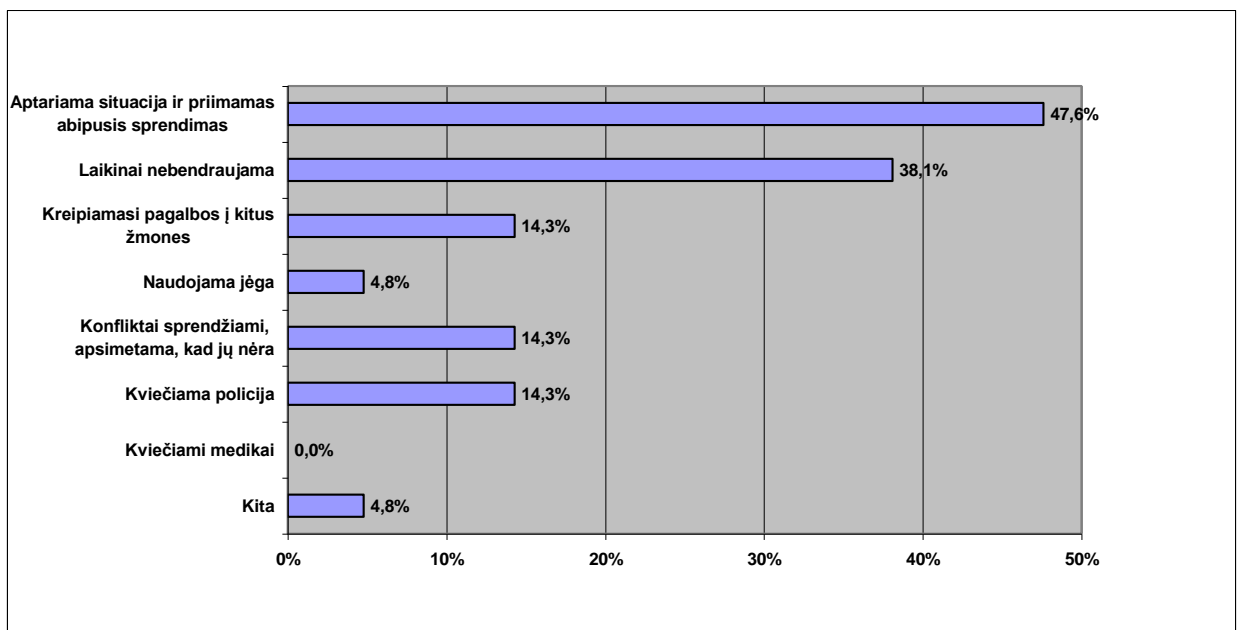
11 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal konfliktų dažnumą tarp sutuoktinių

Dauguma (71.5 proc. nuo 21) tiriamųjų nurodė, kad tarp jo ir jo vyro/žmonos konfliktai kyla dažnai arba kartais. Tokių šeimų, kuriose konfliktų nebūna nebuvo. Kad geriau suprasti konfliktus ir nustatyti, kokio rimtumo problemas jie sukelia, tiriamųjų buvo prašoma pasakyti, kokios jų ir sutuoktinių konfliktų ir nesutarimų priežastys (12 paveikslas), bei kokiais būdais jie stengiasi konfliktus išspręsti (13 paveikslas).

12 pav. Dažniausiai pasitaikančios konfliktų ir nesutarimų priežastys

Nors konfliktai ir nesutarimai dažni tarp sutuoktinių, bet jų priežasčių palyginus nėra daug. Dažniausiai nesutariama vaikų auklėjimo klausimais (42.9 proc. nuo 21) ir konfliktus sukelia grubumas, neteisybė bei rodoma nepagarba vienas kitam (23.8 proc. nuo 21). Kitos konfliktų priežastys: santykiai su giminėmis, pinigų trūkumas, vyro alkoholio vartojimo problema, būtinės problemos ir rūpesčiai.

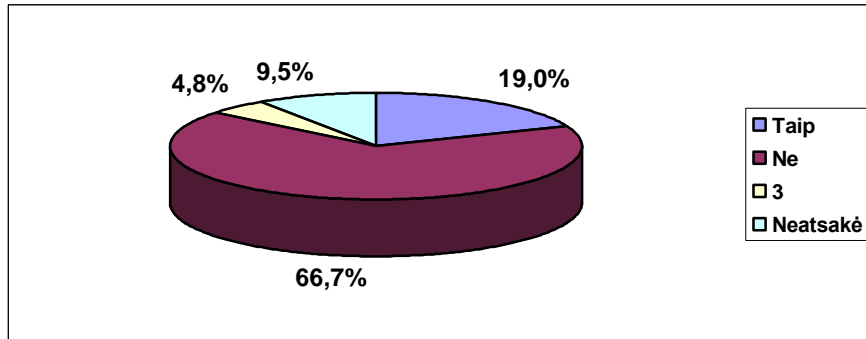
13 pav. Dažniausiai pasitaikantys konfliktų sprendimo būdai

Tik pusė (10 iš 21) tirtų tėvų pažymėjo, kad konflikto atveju situacija aptariama ir priimamas bendras sprendimas, t.y. konfliktai sprendžiami konstruktyviai. Tuo tarpu nekonstruktyvių konfliktų sprendimų būdų yra daugiau ir jie vyrauja: konflikto atveju nebendraujama, arba jie yra ignoruojami (52.4 proc. nuo 21), naudojama jėga ir kviečiama policija (20.1 proc. nuo 21). Atsakymo variantą „kita“ pažymėjo viena tiriamoji, ji parašė,

kad bando prisitaikyti, kad nenukentėtų vaikas, galbūt turima omenyje psichologinis smurtas.

Tiriamųjų buvo prašoma nurodyti ar būna atvejų, kai konfliktai šeimoje perauga į smurtą (14 paveikslas).

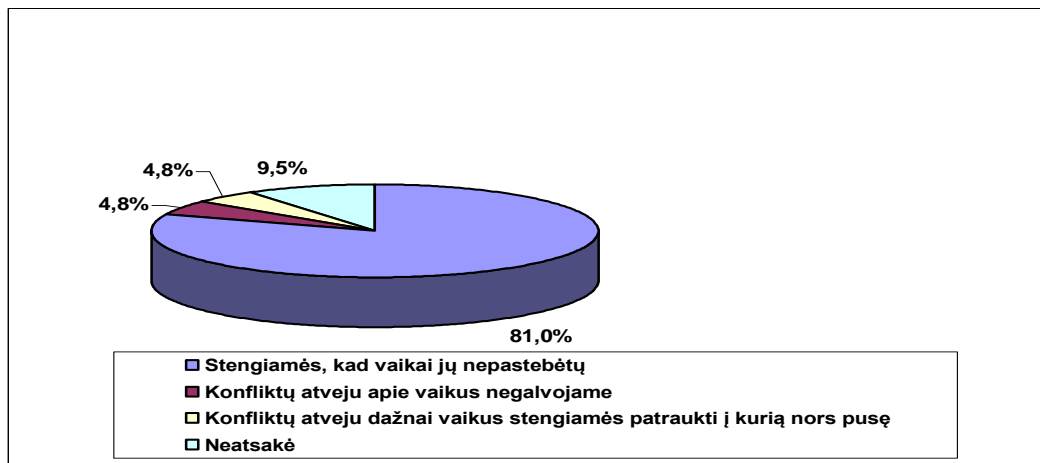

14 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal konfliktų išaugimą į smurtą

Tik keturi (19 proc. nuo 21) tėvai pažymėjo, kad būna atvejų, kai konfliktai perauga į smurtą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad dažniausiai naudojami nekonstruktyvūs konfliktų sprendimo būdai ir 38,2 proc. tėvų reikia kitų žmonių pagalbos sprendžiant konfliktus ir iškilusius nesutarimus.

Taip pat yra svarbu vaikų vieta ir vaidmuo tėvų konfliktų atveju, todėl buvo prašoma nurodyti ar vaikai dalyvauja tėvų nesutarimuose (15 paveikslas).

15 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal vaikų vaidmenį tėvų konfliktų atveju

Vis tik didžioji dauguma pažymėjo, kad konfliktų ir nesutarimų su sutuoktiniu atveju stengiasi, kad vaikai to nepastebėtų, ir tik po vieną tėvą/mamą pažymėjo, kad stengiasi patraukti vaikus į savo pusę, arba apie juos visai negalvoja.

2.2.3. Pasidalijimas atsakomybėmis ir vaidmenimis šeimoje

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti koks yra pasiskirstymas vaidmenimis šeimoje, todėl tiriamųjų buvo prašoma nurodyti kokius darbus jų šeimoje atlieka vyras, moteris ir kokius darbus jie dalijasi per pus. Apie vyro ir žmonos pasidalijimą darbais anketoje buvo klausama du kartus skirtingose anketos vietose. 30 ir 37 anketos klausimai buvo analogiški

tik skirtingai formuluojami: kas dažniausiai atlieka namų ruošos ir buitines darbus ir kas dažniausiai tvarko namus. Tarp šių dviejų kintamųjų buvo nustatyta statistikai reikšminga koreliacija (Spearmano koreliacijos koeficientas lygus 0,528, kai $p < 0,05$), vadinasi, atsakymai į šiuos klausimus buvo panašūs, todėl galima teigti, kad atsakinėdami į šiuos klausimus tiriamieji buvo nuoseklūs arba nuosirdūs.

4 lentelėje pateikiami duomenys apie tiriamųjų pasiskirstymą įvairiais darbais ir vaidmenimis. Duomenys pateikiami nuo tų tiriamųjų, kurie gyvena su vyru ar žmona (N=21).

4 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasidalijimą buitines darbus ir vaidmenimis

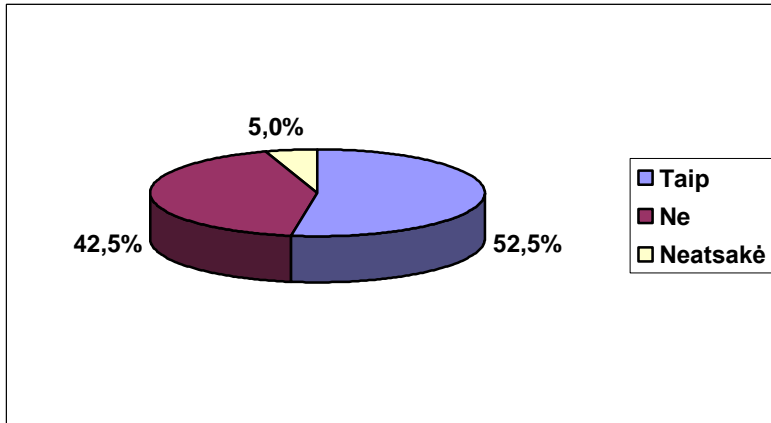
<i>Nr.</i>	<i>Teiginiai</i>	<i>Dažniausiai moteris</i>	<i>Dažniausiai vyras</i>	<i>Abu vienodai</i>	<i>Neatsakė</i>
36.	Išmaitina šeimą, finansiškai ją išlaiko	14,3%	33,3%	38,1%	14,3%
37.	Tvarko namus	57,1%	0,0%	33,3%	9,5%
38.	Kontroliuoja šeimos biudžetą, pinigus	33,3%	33,3%	23,8%	9,5%
39.	Gamina maistą	71,4%	4,8%	14,3%	9,5%
40.	Priima svarbiausius sprendimus	9,5%	28,6%	47,6%	14,3%
41.	Prižiūri, rūpinasi vaikais	52,4%	0,0%	38,1%	9,5%
42.	Yra visų atrama ir guodėjas	38,1%	9,5%	42,9%	9,5%

Vidutiniškai 2-3 tiriamieji neatsakė į pateiktus klausimus. Tyrimo rezultatai parodė, kad moterys dažniausiai gamina maistą, tvarko namus ir prižiūri bei rūpinasi vaikais. Nebuvo nė vieno darbo ar vaidmens, kuriuos dažniausiai atliktų vyrai, tik trečdalis vyrų išmaitina šeimą, kontroliuoja šeimos biudžetą ir priima svarbiausius sprendimus. Bendra tendencija yra tokia, kad arba darbą ar vaidmenį atlieka žmona, arba juo yra dalijamasi tarp sutuoktinių po lygiai. Ši tendencija netinka tik dviems vaidmenims, tai finansinis šeimos išlaikymas ir svarbių sprendimų priėmimas, šiuos vaidmenis atlieka vyras arba abu kartu.

2.2.4. Vaikų auklėjimo sunkumai

Siekiant išsiaiškinti tiriamųjų sunkumus auklėjant vaikus, pirmiausia buvo klausiama ar apskritai susiduria su sunkumais auklėjant ir prižiūrint vaikus, po to prašoma nurodyti, kokių sunkumų kyla ir ką daro, kai vaikai neklauso.

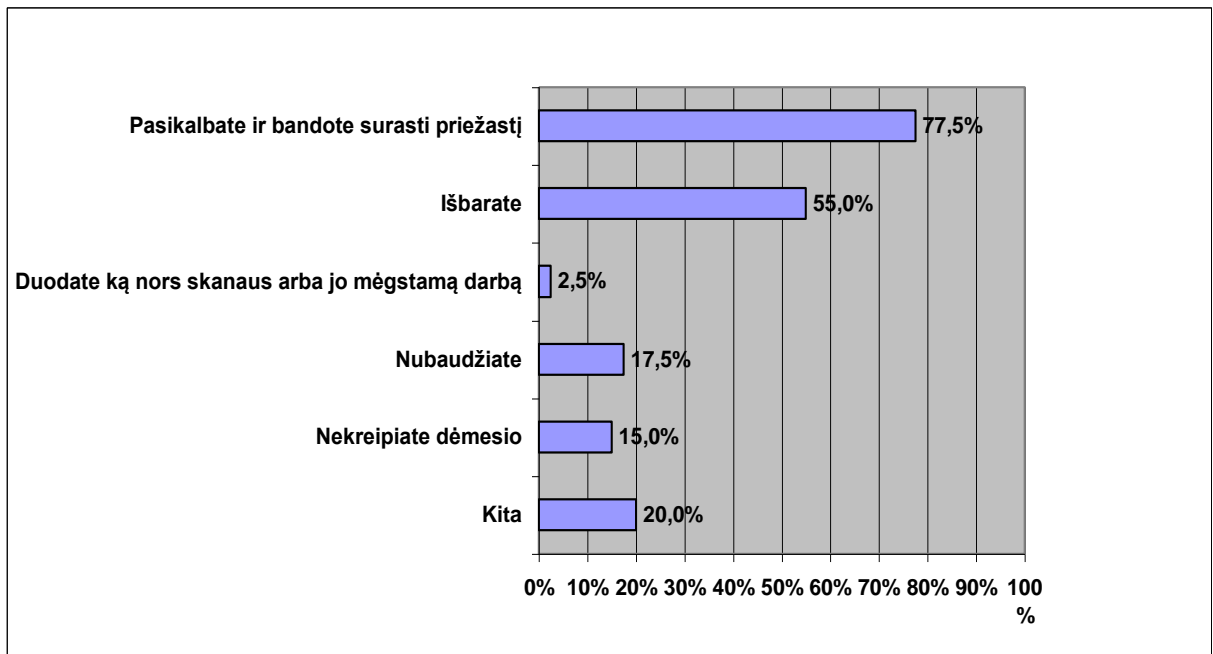
Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sunkumus kylančius auklėjant ir prižiūrint vaikus pateiktas 16 paveiksle.

16 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal patiriamus sunkumus auklėjant vaikus (N=40)

Pusė tyrime dalyvavusių tėvų nurodė, kad turi sunkumų auklėjant ir prižiūrint vaikus. Toliau aptariamos tėvų įvardytos vaikų auklėjimo problemos: laiko trūkumas dėl ilgų darbo valandų, darbo savaitgaliais ir pan. bei negalėjimas skirti vaikams pakankamai dėmesio (65 proc. – 13 tiriamųjų), materialiniai sunkumai ir finansinės problemos (30 proc. – 6 tiriamieji), trūksta pagalbos iš giminių, nėra kam palikti vaiko prireikus (20 proc. – 4 tiriamieji), tėvo trūkumas ir su tuo susijusios problemos, pergyvenamos tėvų skyrybos ir maištavimas, nepaklusnumas, bendravimo sunkumai, silpna vaikų sveikata, dalis tėvų įvardijo savo asmenines problemas, dėl kurių turi sunkumų auklėjant vaikus žinių trūkumas, asmeniniai bruožai (trūksta kantrybės), dvasinės pagalbos, paramos iš artimiausių žmonių trūkumas, išsiskiria sutuoktinių nuomonė dėl auklėjimo, beveik visi rūpesčiai gula ant manęs mamos pečių.

Kokiais būdais tėvai drausmina savo vaikus pavaizduota 17 paveiksle.

17 pav. Dažniausiai tėvų naudojami vaikų drausminimo būdai

Vis dėl to dažniausiai, kai vaikai neklauso, tėvai stengiasi pasikalbėti su jais ir atrasti nepaklusimo priežastį, tačiau net pusė tėvų pažymėjo, kad jie bara vaikus ir tik retais

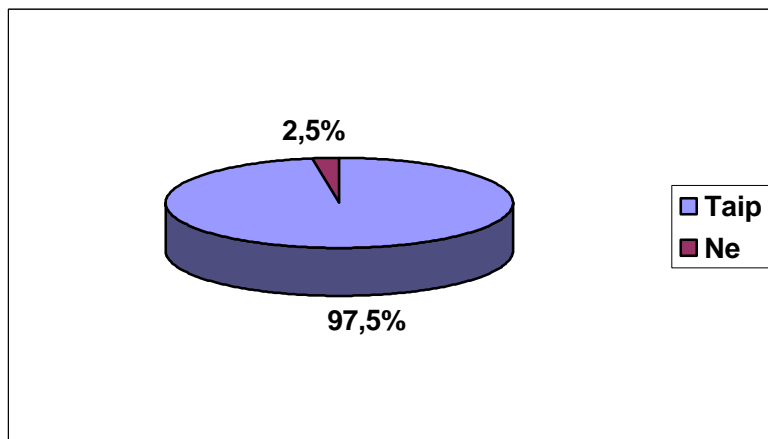
atvejais nubaudžia arba nekreipia dėmesio. Prie kitų drausminimo būdų tėvai įvardijo šiuos: pradeda kitą užsiėmimą, paaiškina, kodėl taip negalima daryti arba elgtis; paaiškina, kad taip elgtis negražu; bando nukreipti dėmesį, pasako, kaip reikėjo elgtis ir kad galima susivokti; pakalba po to kai viskas praeina; sugėdina, jei labai verkia, ramina, pasako, kad myli; bando perprasti vaiko logiką.

Vaikų drausminimo būdai leidžia šį tą spręsti apie tėvų ir vaikų santykius, apie kuriuos kalbama kitame skyriuje.

2.2.4. Tėvų ir vaikų santykiai

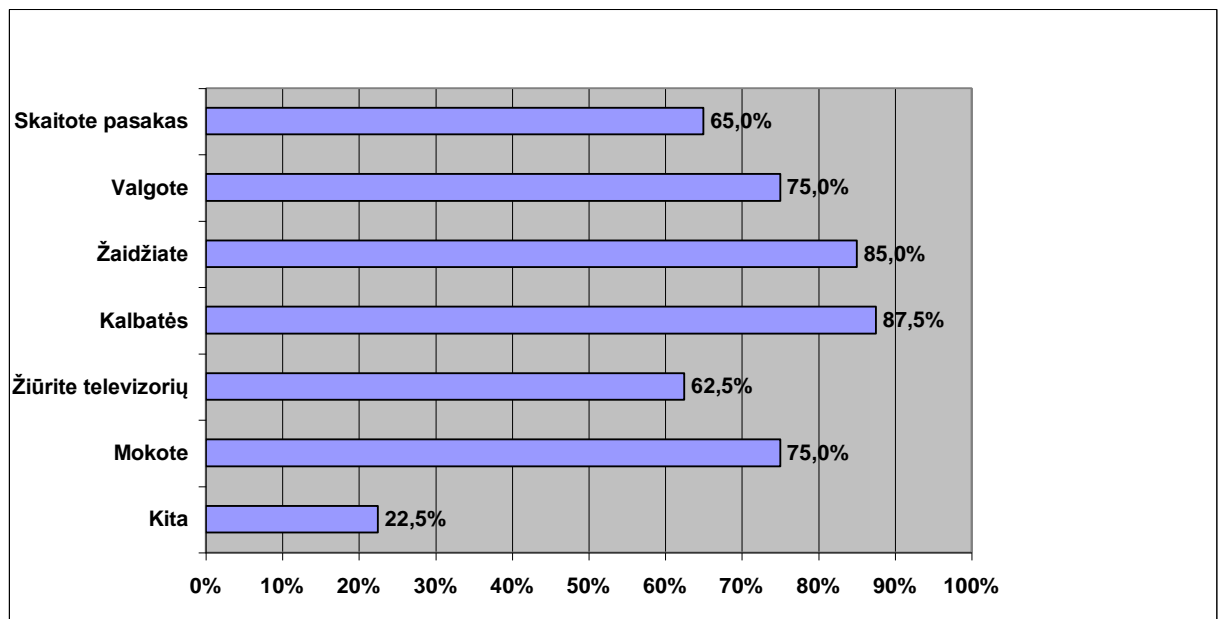
Tėvų ir vaikų santykių ypatumams atskleisti anketoje tėvų buvo prašoma pasakyti ar skiria laiko savo vaikams, t.y. ar būna kada nors su vaiku kartu ir ką veikia kai būna kartu.

Iš visų tyrime dalyvavusių tėvų tik vienas pažymėjo, kad neskiria laiko savo vaikams (18 paveikslas).

18 pav. Tėvų pasiskirstymas pagal laiko vaikams skyrimą

Kitame 19 paveiksle pavaizduoti tėvų ir vaikų laiko leidimo kartu būdai.

19 pav. Dažniausiai pasitaikantys tėvų ir vaikų bendri laiko leidimo būdai

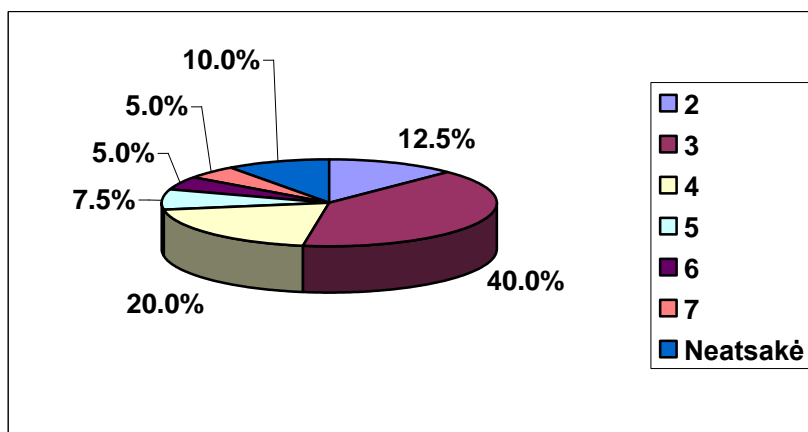
Reikia atkreipti dėmesį, kad 25 proc. tėvų nevalgo kartu su savo vaikais ir 12, 5 proc. nepasikalba su jais nepasikalba, daugiau nei pusė tėvų kartu su vaikais žiūri televizorių, šio laiko negalima priskirti laikui skirtam vaikams. Apibendrinant galima pasakyti, kad tėvai vaikams skiria gan daug dėmesio, dauguma tėvų pažymėjo, kad jie žaidžia su vaikais (85 proc.), kalbasi su vaikais (87, 5 proc.), juos moko (75 proc.) ir skaito jiems pasakas (65 proc.). Prie kitų laiko su vaikais leidimo būdų buvo nurodyti šie: eina pasivaikščioti (3), paruošia į mokyklą, eina į svečius, cirką, ekskursijas, koncertus ir kitus renginius, lanko teatrus, piešia, šoka, klauso muzikos; kartu tvarko namus. Taip pat reikia atkreipti dėmesį, kad nemaža tėvų dalis kaip vaikų auklėjimo sunkumą nurodė, kad jiems trūksta laiko vaikams, todėl vis dėl to sunku pasakyti kaip dažnai tėvai žaidžia, kalbasi, skaito pasakas ir pan. savo vaikams nepaklausus jų kiek vidutiniškai laiko per dieną jie skiria savo vaikams. Kadangi tik pagal tai, kaip jie dažniausiai kartu leidžia laiką, negalima spręsti kaip dažnai tai būna ar vyksta.

2.2.5. Materialinio aprūpinimo ir finansinės problemos

Šeimų materialinę finansinę situaciją atspindi gaunamos pajamos, pajamų šaltiniai, galimybė už gaunamas pajamas ne tik prasimaitinti, susimokėti už butą, bet ir turėti lėšų pramogoms, laisvalaikiui, skolos bei gyvenimo sąlygos.

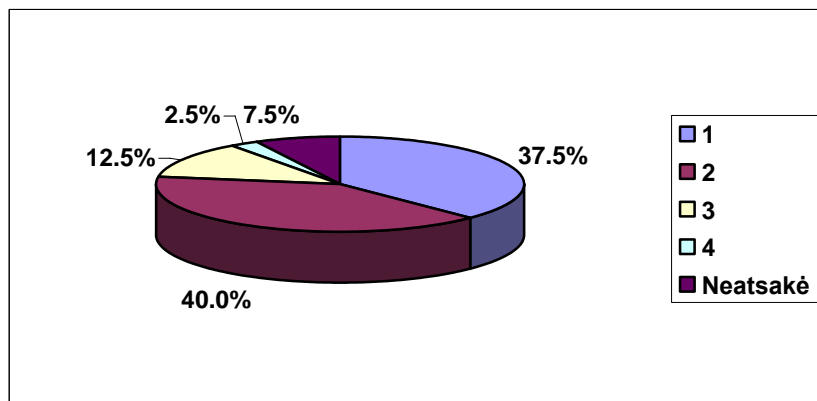
Pajamų šaltiniai buvo aptarti ankstesniuose ataskaitos skyriuose (4 paveikslas), turi apibendrintai galima pasakyti, kad tik 15 proc. tiriamųjų gyvena vien iš pašalpų, didžioji dauguma turi darbą ir darbinės pajamas, o 10 proc. turi keletą pajamų šaltinių (darbinės pajamas, socialines pašalpas, alimentus).

Į klausimą apie šeimos pajamas neatsakė 5 tiriamieji. Tirtų šeimų pajamos kito nuo 93 iki 2800 litų per mėnesį. Siekiant geriau suprasti šeimų materialinę ir finansinę situaciją, būtina atsižvelgti į šeimos sudėtį, narių skaičių, pajamas tenkančias vienam šeimos nariui, kambarių busto dydį. Dauguma šeimų (72,5 proc.) turėjo vieną nepilnametį vaiką, keletas šeimų (12, 5 proc.) – du, ir keletas (15 proc.) – tris ar keturis vaikus. Asmenų gyvenančių viename būste skaičius kito nuo 2 iki 7 (20 paveikslas).

20 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal asmenų gyvenančių šeimos būste (bute) skaičių

Dauguma šeimų gyvena dviejų, vieno kambario butuose (21 paveikslas).

21 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal turimų kambarių skaičių

Siekiant geriau pristatyti šeimų situaciją į vieną lentelę buvo sudėta šeimos vidutinės ir vienam asmeniui tenkančios pajamos, nepilnamečių vaikų, asmenų gyvenančių būste ir būsto kambarių skaičius į vieną lentelę.

5 lentelė. Šeimų finansinė situacija, šeimos narių skaičius ir gyvenimo sąlygos

Mėnesinės pajamos (litas)	Narių skaičius	Nepilnamečių vaikų skaičius	Pajamos tenkančios vienam nariui (litas)	Kambarių skaičius
-	3	1	-	1
2800	1	1	933	Namas
1300	3	1	433	1
1300	4	1	433 (3 asmenys)	2
500	4	1	125	2
500	4	1	125	2
650	6	1	108	3
550	7	2	183 (3 asmenys)	1
700	2	1	350	1
300	6	3	50	1
-	4	1	-	2
774	3	1	258	2
600	7	4	120 (5 asmenys)	3
93	2	1	465	1
300	3	1	250 (2 asmenys)	2
1300	3	1	433	1
-	3	1	-	1
500	4	2	125	1
500	4	2	125	1
2300	3	1	767	2
2300	3	1	767	2
600	3	1	300 (2 asmenys)	1
600	5	1	300 (2 asmenys)	3
800	3	2	267	1
-	4	3	-	4

250	-	2	83	Pensione
550	-	3	137	Nenurodė
500	3	1	167	2
150	-	1	75 (2 asmenys)	Neturi
1500	3	1	500	3
320	3	1	160 (2 asmenys)	2
1400	3	1	467	2
1200	3	1	600 (2 asmenys)	2
950	2	1	475	3
980	-	1	490	2
600	5	4	120	1
790	2	1	395	2
500	4	3	125	1
480	2	1	240	2
600	5	3	120	1

Reikia pastebėti, kad buvo viena šeima, kur vyras ir žmona nurodė skirtingus žmonių gyvenančių jų bute ir kambarių skaičius. Taip pat vidutinės pajamos tenkančios vienam šeimos nariui buvo skaičiuojamos atsižvelgiant į nepilnamečių vaikų ir tėvų šeimoje skaičių (tai liečia tas šeimas, kurios nurodė, kad jų namuose gyvena daugiau narių nei gauname sudėję tėvus ir nepilnamečius vaikus), tos šeimos pažymėtos prie pajamų tenkančių vienam šeimos nariui skliausteliuose nurodant asmenų skaičių.

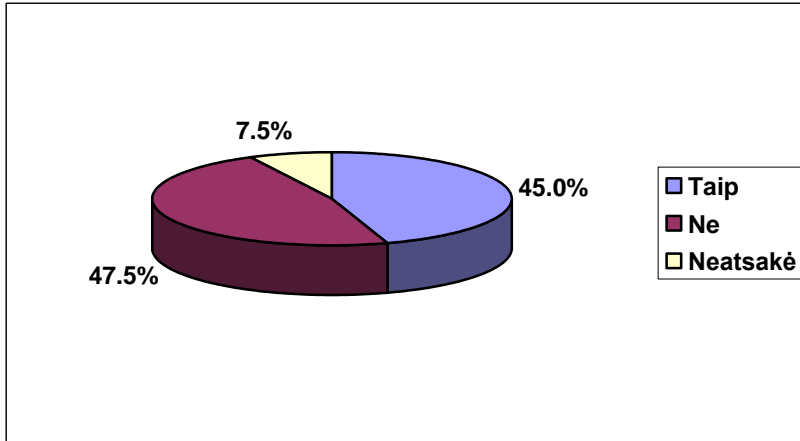
Vidutinės pajamos tenkančios vienam šeimos nariui kito nuo 933 iki 50 iš tiesų tai gan didelis pajamų kitimo intervalas, tačiau buvo tik 4 šeimos, kurių pajamos tenkančios vienam šeimos nariui buvo penki šimtai ir daugiau ir tik dvi šeimos kurių pajamos vienam nariui nesiekė šimto litų. (reikia pasitikslinti kokia norma ar minimumas vienam šeimos nariui ir suskirstyti šeimas pagal tai į grupes.)

Toliau keletas klausimų apie subjektyvų šeimos pajamų vertinimą, kokiems dalykams užtenka pajamų, o kokiems ne. Kaip tėvai vertina, ar užtenka gaunamų pajamų minimaliam pragyvenimui, t.y. maistui ir drabužiams pavaizduota 22 paveiksle.

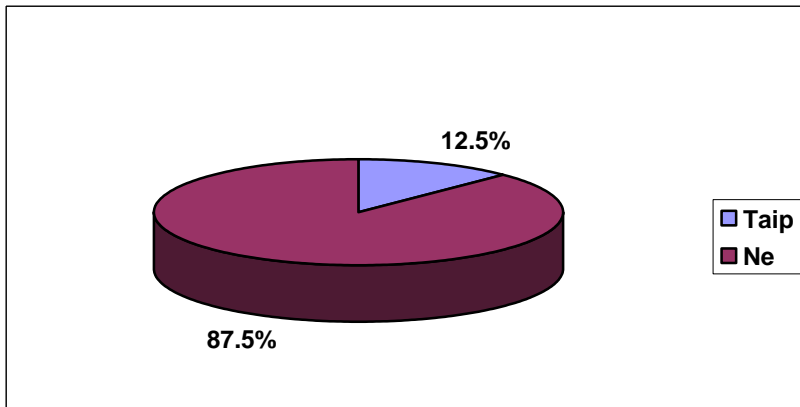
22 pav. Tėvų pasiskirstymas pagal tai, ar užtenka pajamų minimaliam pragyvenimui

Net 40 proc. tėvų pažymėjo, kad jų šeimai neužtenka pinigų maistui ir drabužiams.

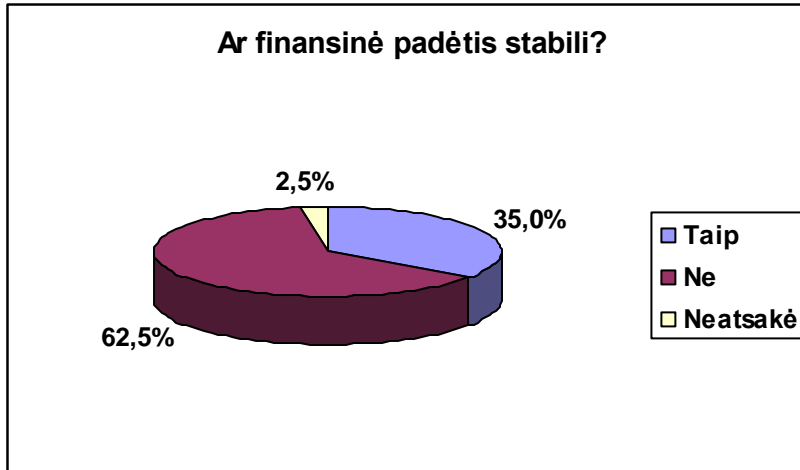
23 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, ar užtenka pinigų pagrindiniams mokesčiams

45 proc. tėvų pažymėjo, kad jiems neužtenka pinigų sumokėti mokesčiams už būstą, komunalines paslaugas, darželį (23 paveikslas) ir tik 12,5 proc. tėvų nurodė, kad jiems užtenka pinigų pramogoms ir laisvalaikiui (24 paveikslas).

24 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, ar užtenka pinigų pramogoms

Kad šeimos finansinė padėtis yra stabili pažymėjo tik 35 proc. tiriamųjų (25 paveikslas), vadinasi, daugumos šeimų padėtis nėra stabili, tai galėtų reikšti, kad nėra pastovaus darbo ir pastovių pajamų.

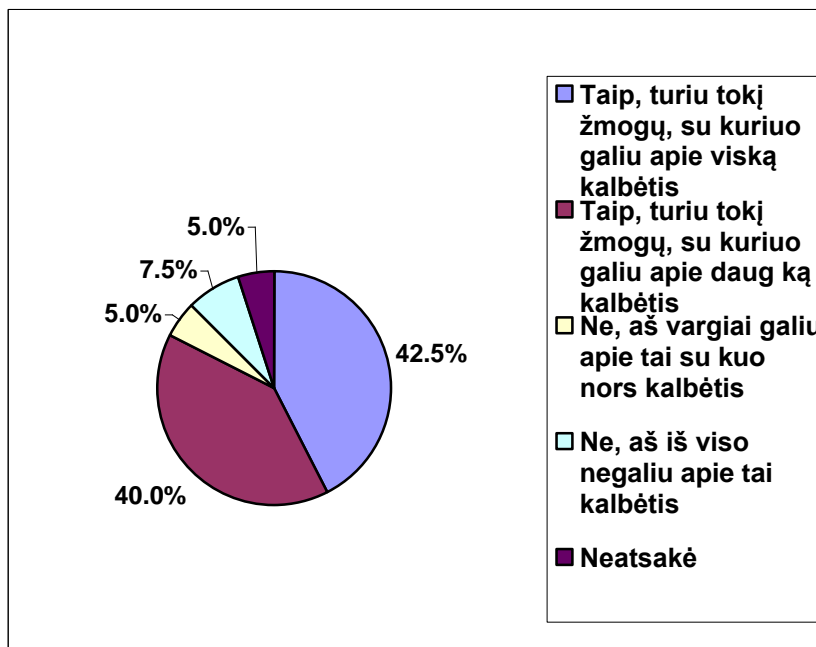
25 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal finansinės padėties stabilumą

Pusė tiriamųjų turi įvairių skolų arba įsiskolinimų.

2.2.6. Asmeninės motyvacijos ir asmeninių problemų sprendimo

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti dalis asmeninių tėvų savybių, pavyzdžiui, ar pasitiki savo jėgomis, kaip elgiasi ištikus sunkumams, ar turi bent vieną artimą žmogų, kuriam galėtų patikėti savo rūpesčius ir rasti paguodą.

Tokį žmogų, su kuriuo galėtų apie viską kalbėtis, turi tik 42,5 proc. tiriamųjų, dar 40 proc. tiriamųjų turi žmogų, su kuriuo galėtų apie daug ką pasikalbėti, ir 12,5 proc. tiriamųjų tokio žmogaus neturi (26 paveikslas).

27 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, ar turi artimą žmogų

Tiriamieji buvo prašomi įvertinti save, jiems buvo pateikta 8 teiginiai apie tai ką jie daro ištikus nelaimę, ar gina savo nuomonę ir interesus, ar pasitiki savimi, mėgsta pokyčius, riziką, sprendimus priima apgalvoję ir viską apsvarstę (6 lentelė).

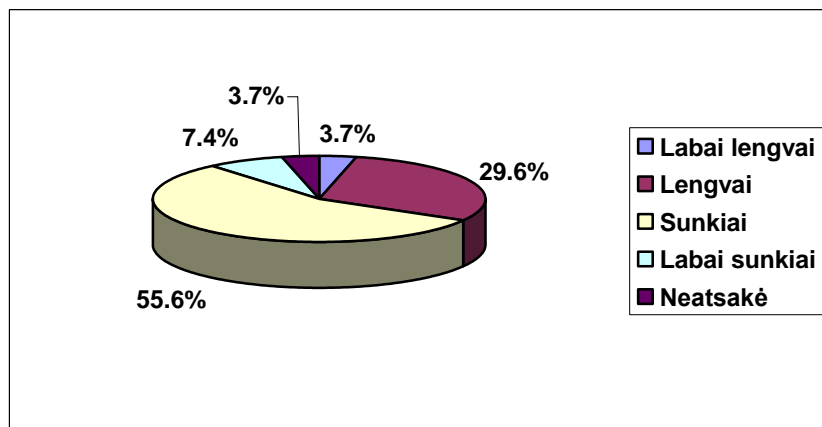

6 lentelė. Teiginiai apie asmenines tiriamųjų savybes ir atsakymų pasiskirstymai

Nr.	Teiginiai	Sutinku	Nesutinku	Neatsakė
11.	Mano šeima man labai svarbi.	100,0%		
12.	Ištikus nesėkmei, nenusimenu ir pradėdu viską iš naujo.	92,5%	2,5%	5,0%
13.	Paprastai išsakau ir ginu savo nuomonę man rūpimais klausimais.	92,5%	5,0%	2,5%
14.	Dažniausiai pasitikiu savimi ir savo sugebėjimais.	82,5%	10,0%	7,5%
15.	Manau, kad galėčiau apginti savo teises ir interesus.	82,5%	12,5%	5,0%
16.	Nemėgstu pokyčių savo aplinkoje ir gyvenime.	35,0%	55,0%	10,0%
17.	Bendrai nesu linkęs/usi rizikuoti.	52,5%	40,0%	7,5%
18.	Dažniausiai savo sprendimus gerai apgalvoju ir pasveriu.	87,5%	10,0%	2,5%

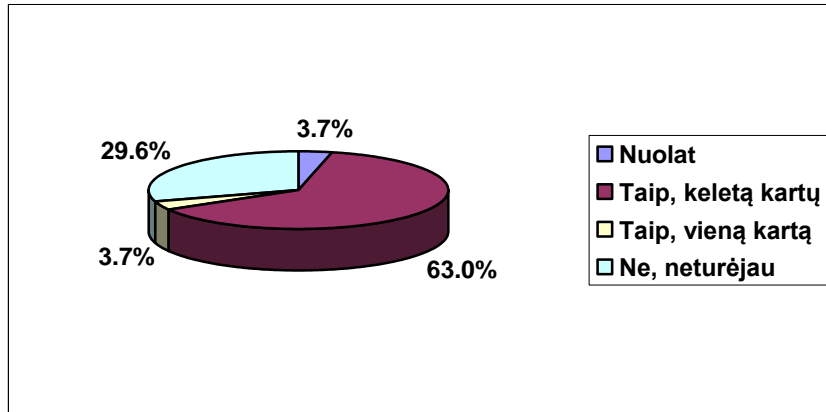
Apibendrinant galima pasakyti, kad didžioji dauguma tėvų, ištikus nesėkmei nenusimena ištikus nesėkmei ir viską pradeda iš naujo, paprastai gina savo nuomonei jiems svarbiais klausimais, dažniausiai pasitiki savimi ir savo sugebėjimais, gali apginti savo teises ir interesus, savo sprendimus gerai apgalvoja ir pasveria. Tačiau pusė tiriamųjų pažymėjo, jog nėra linkę rizikuoti ir nemėgsta pokyčių savo gyvenime, o tai gali atsilipti jų gebėjimui įsitvirtinti gyvenime, ieškant darbo, keičiant darbą ir pan. 7,5 proc. (3) tiriamųjų sutiko tik su 4 teiginiais apie save, jie gali būti ypač pažeidžiami gyvenimo sunkumų.

Truputį daugiau nei pusė tiriamųjų nurodė, kad jiems sunkiai sekasi suderinti darbą ir šeimos pareigas (28 paveikslas).

28 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, kaip jiems sekasi derinti darbą ir pareigas šeimoje

Tai patvirtina tiriamųjų atsakymai ir į kitus klausimus, pavyzdžiui, jie nurodė, kad viena iš vaikų auklėjimo problemų yra laiko trūkumas, kad darbe jie praleidžia daug laiko, ne tik dienas, bet ir vakarus, savaitgalius, todėl negali skirti vaikams pakankamai dėmesio ir laiko. Taip pat 63 proc. tiriamųjų nurodė, jog darbe keletą kartų turėjo sunkumų, nes turėjo pasirūpinti savo vaikais ir šeima (29 paveikslas).

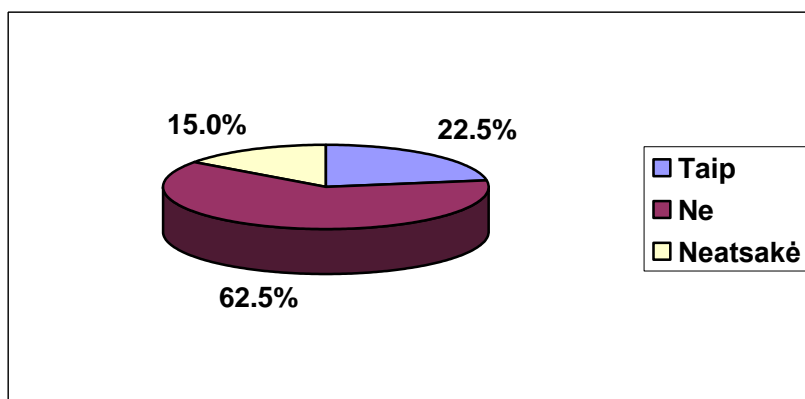

29 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, ar turėjo sunkumų darbe, todėl, kad turėjo rūpintis vaikais ir šeima

2.3. Teisinės pagalbos poreikiai

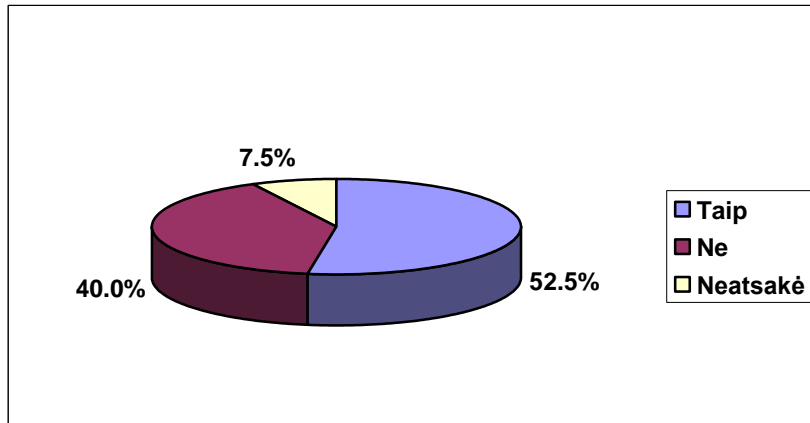
Teisinės pagalbos poreikiams nustatyti buvo skirta mažiausiai dėmesio, galbūt todėl, kad buvo sunku įsivaizduoti visas situacijas, kuriose šios pagalbos galėtų prireikti. Teisinės pagalbos reikia smurtą patiriančioms moterims, kurios gyvena pensijoje, kai kurios mamos prisipažino, jog pergyvena skyrybą su vyru momentą, tai dar viena priežastis dėl kurios, joms galėtų prireikti teisininko pagalbos, bet tiesioginių klausimų apie šiuos dalykus anketoje nebuvo, rengiantis tyrimui buvo nuspręsta, kad šiuos poreikius išsiaiškins socialiniai darbuotojai pagalbos proceso šeimoms metu.

Tiriamųjų buvo klausama tikrai apie turimas skolas (30 ir 31 paveikslai).

30 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įsiskolinimus už butą

Tyrimo rezultatai parodė, kad 22,5 proc. tiriamųjų turi įsiskolinimų už butą, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad 15 proc. tiriamųjų neatsakė į šį klausimą.

31 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal kitokių nei už butą skolų turėjimą

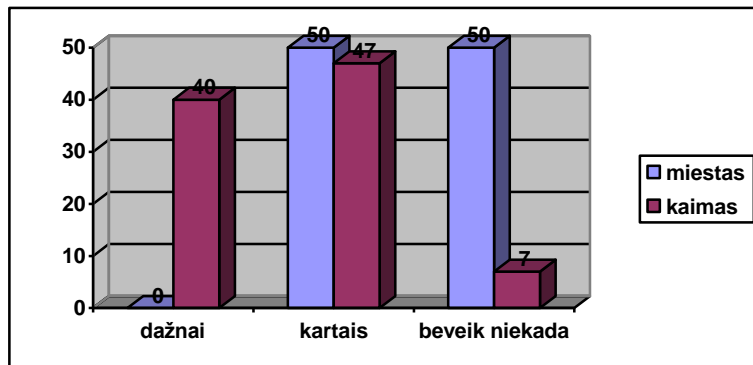
Taip pat pusė tiriamųjų pažymėjo, kad turi kitokių išsiskolinimų, turint omenyje, kad dauguma šeimų turi žemas pajamas, galima spręsti, kad jiems gali prireikti teisininko pagalbos derantis, dėl skolų mokėjimo atidėjimo, išdėliojimo per ilgesnį laikotarpį ir pan.

2.4. Miesto ir kaimo skirtumai

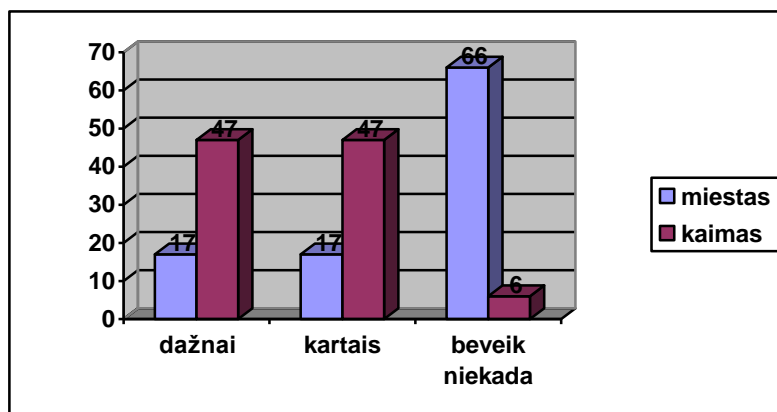
Duomenų analizės metu buvo bandyta ieškoti skirtumų tarp miesto ir kaimo tiriamųjų, bei jų atsakymų. Tyrime dalyvavo 22 kaimo ir 18 miesto tėvų. Daugeliu atveju skirtumų tarp miesto ir kaimo nebuvo nustatyta, arba skirtumai buvo labai nedideli (atsižvelgiant į mažą tiriamųjų imtį). Tačiau buvo nustatyta, kad miesto grupėje buvo daugiau vienišų arba išsiskyrusių mamų, o kaimo grupėje – daugiau tėvų iš pilnų šeimų (6 ir 15 atitinkamai). Taip pat analizuojant tyrimo duomenis išryškėjo tam tikri skirtumai tarp miesto ir kaimo tėvų tarpusavio santykių srityje ir pasidalijimo įvairiomis pareigomis bei vaidmenimis šeimoje.

Skyrėsi vyro /žmonos palaikymo dažnumas mieste ir kaime (32 paveikslas).

32 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal vyro/žmonos palaikymą

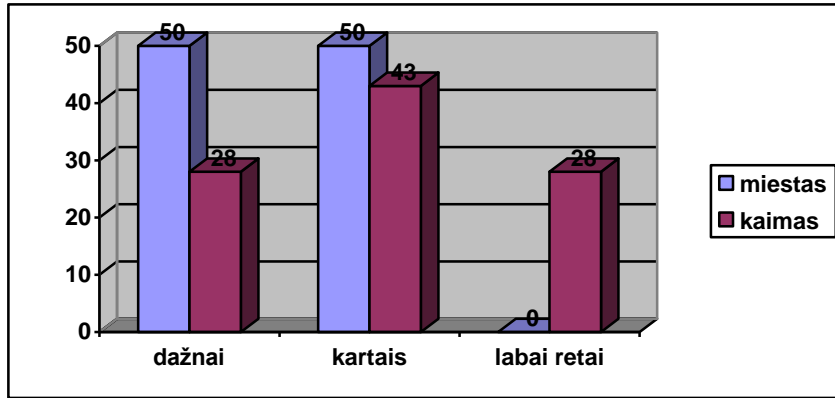
Bendrai kaime gyvenantys tėvai buvo labiau linkę palaikyti, paguosti, nuraminti vienas kitą nei miesto. Skirtumai stebimi, bet nėra statistiškai reikšmingi, todėl kad yra nedidelė tiriamųjų imtis. Panaši tendencija stebima ir kreipimosi į vyrą/ žmoną patarimo atveju (33 paveikslas).

33 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal vyro/žmonos galėjimą kreiptis pagalbos

Kaimo tėvai dažniau kreipiasi (gali kreiptis ir tikėtis) pagalbos, patarimo į savo sutuoktinį, nei miesto. Nustatyti skirtumai statistiškai reikšmingi (X^2 statistika, reikšmingumo lygmuo $p < 0,14$).

Mieste dažniau nei kaime kyla konfliktų tarp sutuoktinių (34 paveikslas).

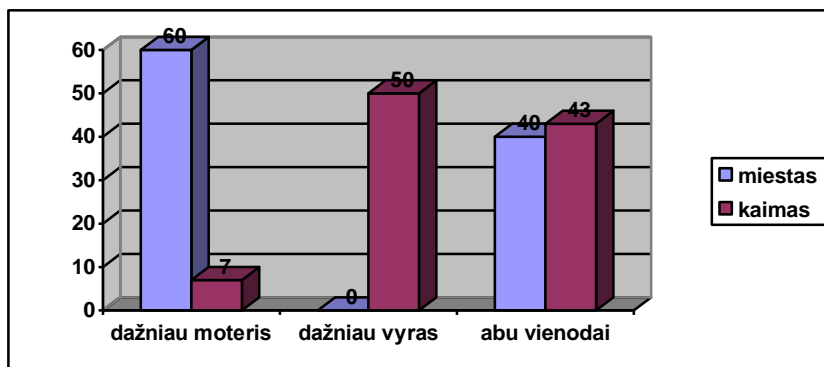

34 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal konfliktų tarp sutuoktinių dažnumą

Nustatyti skirtumai nėra statistiškai reikšmingi.

Toliau bus apžvelgiami miesto ir kaimo skirtumai pareigų ir vaidmenų pasiskirstymo šeimoje aspektu.

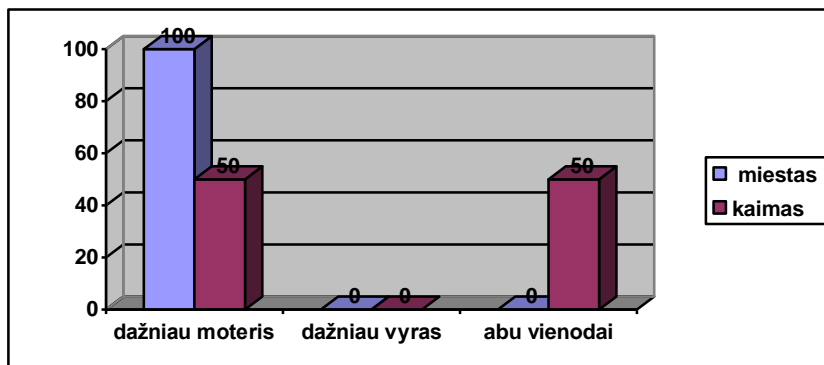
Kas išmaitina ir finansiškai išlaiko šeimą pavaizduota 35 paveiksle.

35 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal šeimos finansinį išlaikymą

Tyrimo duomenys parodė, kad mieste dažniau šeimą išlaiko moteris, o kaime – vyras. Nustatyti skirtumai statistiškai reikšmingi (X^2 statistika, reikšmingumo lygmuo $p < 0,25$).

Tuo tarpu namus tvarko dažniausiai moterys arba abu vienodai (36 paveikslas).

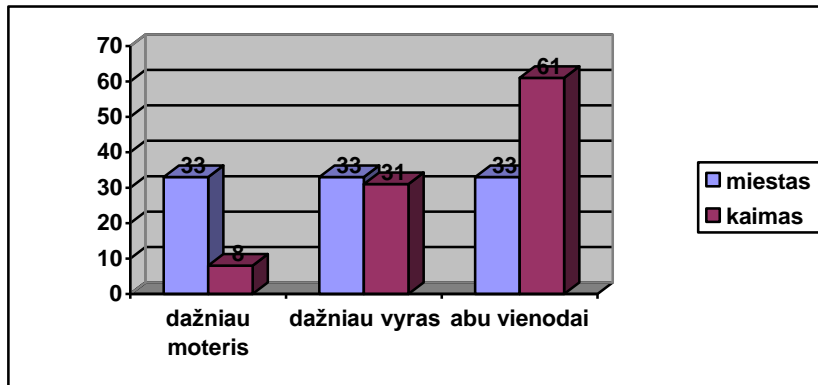

36 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal namų ruošos darbų atlikimą

Visi miesto tėvai teigė, kad namus tvarko dažniausiai moteris, o kaimo tėvai pasiskirstė per pusę, namus tvarko arba moteris arba abu vienodai. Nustatyti skirtumai statistiškai reikšmingi (X^2 statistika, reikšmingumo lygmuo $p < 0,32$).

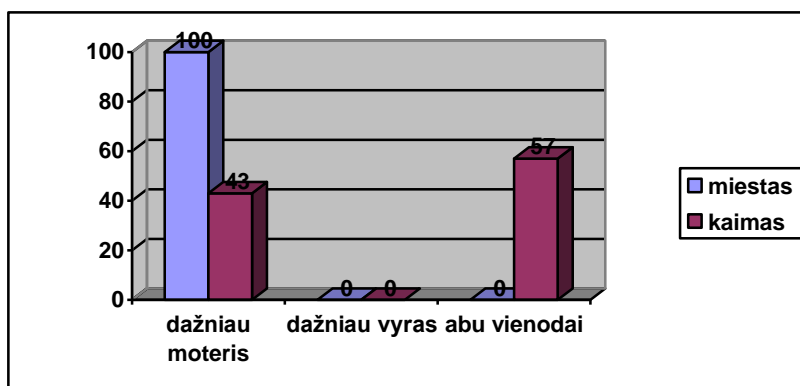
Kas šeimoje priima svarbius sprendimus pavaizduota 37 paveiksle.

37 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal tai, kuris iš sutuoktinių priima šeimai svarbius sprendimus

Tyrimo duomenys rodo, kad mieste nėra aiškios tendencijos, kas atsakingas šeimoje už sprendimų priėmimą, tačiau kaime šis vaidmuo tenka dažniau vyrui arba sprendimai priimami drauge. Nustatyti skirtumai nėra statistiškai reikšmingi.

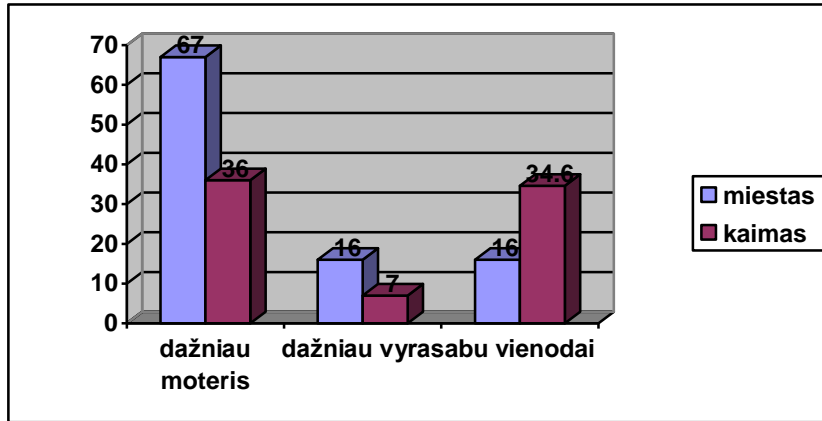
Nustatyti skirtumai ir vaikų priežiūros srityje (38 paveikslas).

38 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal tai, kas prižiūri vaikus

Ir miestui ir kaimui bendra yra tai, kad nei ten, nei ten vyrai patys vieni nėra atsakingi už vaikus ir jų priežiūrą, tačiau mieste ši pareiga tenka išimtinai moterims, o kaime ja yra pasidalijama tarp sutuoktinių. Nustatyti skirtumai yra statistiškai reikšmingi (X^2 statistika, reikšmingumo lygmuo $p < 0,17$).

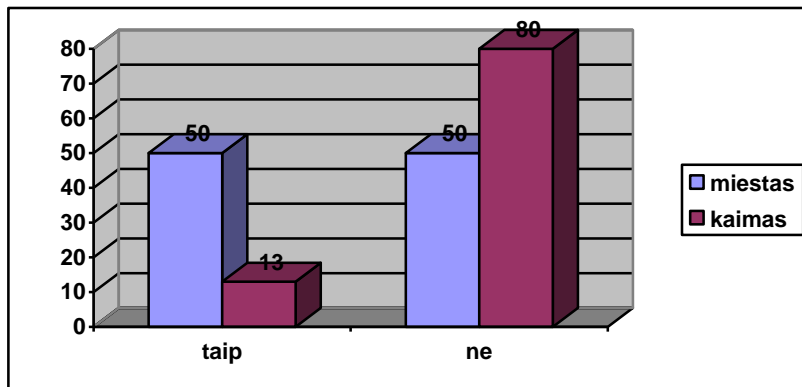
Kas šeimoje yra atrama ir guodėja/as pavaizduota 39 paveiksle.

39 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal tai, kas šeimoje yra atrama ir guodėja/as

Bendra tendencija mieste yra, kad dažniau šis vaidmuo tenka moteriai, o kaime dažniau moteriai arba abiem vienodai. Skirtumai nėra statistiškai reikšmingi.

Ir paskutinis skirtumas tarp miesto ir kaimo, kuris nėra statistiškai reikšmingas, tačiau stebimas, tai konfliktų peraugimas į smurtą (40 paveikslas).

40 pav. Miesto ir kaimo skirtumai pagal konfliktų peraugimą į smurtą

Mieste dažniau negu kaime konfliktai perauga į smurtą.

Kas galėjo įtakoti tokius miesto ir kaimo skirtumus? Pirmiausia reikia pažvelgti į kaimo ir miesto tėvų dalyvavusių tyrime skirtumus. Jau buvo minėta, kad kaime buvo daugiau santuokoje gyvenančių tėvų, nei mieste. Kitas skirtumas buvo pastebėtas variant užpildytas anketas. Kaimo tėvai (vyrai) dalyvavo tyrime, tuo tarpu nė vienas vyras iš miesto tyrime nedalyvavo, vadinasi, miesto tiriamųjų grupę sudarė vien moterys, o kaimo vyrai ir moterys.

Galima kelti hipotezę, kad miesto ir kaimo skirtumai yra susiję ne su gyvenamąja vieta, o su lytimi, galbūt moterys galvoja, kad jos dažniau tvarko namus, augina vaikus, uždirba pinigus ir atlieka kitas šeimos pareigas, o vyrai yra linkę manyti, kad jie dažniau dalijasi įvairias šeimos pareigas ir vaidmenis su žmona perpus. Siekiant patikrinti šią hipotezę, buvo lyginami vienos šeimos tėvų (vyro ir žmonos) atsakymai. Atlikus lyginamąją analizę paaiškėjo, kad vyrų ir jų žmonių atsakymai beveik sutapo, skirtumų buvo pastebėta vos keletas, vadinasi, šią hipotezę reikėtų atmesti.

Kita hipotezė kyla žvelgiant į miesto ir kaimo skirtumus konfliktų peraugimo į smurtą ir kaimo tėvų dalyvavimo tyrime faktą. Ką tai galėtų reikšti? Jei dalis kaimo vyrų sutiko dalyvauti tyrime, tai gali būti, kad tos šeimos gyvena darniai arba bent jau gerai sugyvena.

Tuo tarpu miesto vyrai tyrime nedalyvavo, todėl kad santykiai šeimoje nėra geri ir tai parodė moterų atsakymai apie pasiskirstymą vaidmenimis, apie konfliktų peraugimą į smurtą. Gali būti, kad miesto ir kaimo skirtumus įtakojo šeimų pritraukimo į projektą būdų skirtumai. Dalis miesto tėvų yra Motinos ir vaiko pensiono klientai, tuo tarpu pensionas dirba su smurtą patyrusiomis moterimis, vadinasi, ši tiriamųjų dalis miesto tiriamųjų grupėje ir nulėmė miesto ir kaimo skirtumus.

3. APIBENDRINIMAI

Profesinio mokymo poreikiai buvo įvertinti objektyviais ir subjektyviais rodikliais. Vadovaujantis **objektyviais rodikliais** galima teigti, kad

42.5 proc. tėvų reikia profesinio mokymo, nes jie turi tik pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, vadinasi, neturi jokios profesinės kvalifikacijos.

8 proc. tėvų reikia padėti įsidarbinti, nes jie yra bedarbiai ir dar 7 proc. tėvų reikia padėti galbūt surasti geriau apmokamą darbą, kad jie galėtų pereiti nuo socialinių pašalpų prie darbinių pajamų.

Vadovaujantis **subjektyviais rodikliais**

70 proc. tėvų reikia profesinio mokymo, nes jie nori įgyti arba keisti jau turimą, profesinę kvalifikaciją, arba kelti turimas profesinę kvalifikaciją, tobulinti savo kompetencijas, nes per mažai uždirba, dirba sunkų fizinį darbą ar negali suderinti darbo su šeimos pareigomis.

Poreikiai socialinio darbo paslaugoms ir psichologinei pagalbai

Šeimos tarpusavio santykių problemos.

17-25 proc. tiriamųjų nurodė, jog jų šeimose nėra pagarbos ir pasitikėjimo šeimos nariais, sprendimai priimami neatsižvelgiant į visų šeimos narių nuomones, iškilus sunkumams nėra į ką atsiremti. Net 42.5 proc. tiriamųjų nurodė, kad jų šeimose nėra aiškių elgesio taisyklių, vadinasi, vaikams gali trūkti aiškumo, kas galima ir negalima, taip pat gali trūkti kontrolės. 45 proc. šeimose didelė konfliktų ir nesutarimų rizika.

40 proc. šeimų, dėl minėtų priežasčių yra bloga atmosfera ir sunkūs, įtempti tarpusavio santykiai, todėl joms reikia socialinės arba psichologinės pagalbos.

Tėvų tarpusavio santykių sunkumai.

Daugumoje šeimų nėra abipusio pasitikėjimo ir palaikymo tarp sutuoktinių, nes 19 proc. (4) tėvų palaikymo iš savo sutuoktinio niekada nesulaukia, o 42.9 proc. (9) – sulaukia, bet labai retai ir 19 proc. (4) tėvų nurodė, kad beveik niekada negali kreiptis pagalbos ir patarimo į savo sutuoktinį, o 33.3 proc. (7) – tikrai kartais gali kreiptis.

Dauguma (71.5 proc. nuo 21 santuokoje gyvenančių) tiriamųjų nurodė, kad tarp jo ir jo vyro/žmonos konfliktai kyla dažnai arba kartais. Tokių šeimų, kuriose konfliktų nebūna nebuvo. 23.8 proc. (nuo 21) šeimų konfliktus sukelia grubumas, neteisybė bei rodoma nepagarba vienas kitam. Vyrauja nekonstruktyvūs konfliktų sprendimo būdai: konflikto atveju nebendruojama, arba jie yra ignoruojami (52.4 proc. nuo 21), naudojama jėga ir kviečiama policija (20.1 proc. nuo 21), 19 proc. (nuo 21) tėvų pažymėjo, kad būna atvejų, kai konfliktai perauga į smurtą.

38.2 proc. tėvų reikia kitų žmonių pagalbos sprendžiant konfliktus ir iškilusius nesutarimus, juos reikia mokyti konstruktyvių konfliktų sprendimo strategijų.

Vyro ir žmonos pasidalijimo atsakomybėmis bei vaidmenimis šeimoje problemos.

Daugumą darbų ar vaidmenų šeimoje dažniausiai atlieka žmona, arba juo yra dalijamasi tarp sutuoktinių po lygiai. Ši tendencija netinka tik dviems vaidmenims, tai finansinis šeimos išlaikymas ir svarbių sprendimų priėmimas, šiuos vaidmenis atlieka vyras arba abu kartu. Daugumai šeimų reikia pagalbos didinant vyrų vaidmenį vaikų auklėjime, namų tvarkyme, maisto gaminyje, tokiu būdu siekiant užtikrinti lyčių lygybę šeimos gyvenime.

Vaikų auklėjimo sunkumai.

Pusė tėvų nurodė, kad turi sunkumų auklėjant ir prižiūrint vaikus. Tačiau dauguma nurodytų sunkumų buvo susiję ne su vaikais, o su problemomis derinant darbą ir pareigas

šeimai, finansinėmis problemomis. Toliau aptariamos tėvų įvardytos vaikų auklėjimo problemos: laiko trūkumas dėl ilgų darbo valandų, darbo savaitgaliais ir pan. bei negalėjimas skirti vaikams pakankamai dėmesio (65 proc. – 13 tiriamųjų), materialiniai sunkumai ir finansinės problemos (30 proc. – 6 tiriamieji), trūksta pagalbos iš giminių, nėra kam palikti vaiko prireikus (20 proc. – 4 tiriamieji).

Pusė tėvų bara vaikus, kai jie neklauso, tačiau tik nedidelė dalis tėvų vaikus baudžia ar ignoruoja.

Bendrai tėvai vaikams skiria laiko vaikams, dauguma tėvų pažymėjo, kad jie žaidžia su vaikais (85 proc.), kalbasi su vaikais (87, 5 proc.), juos moko (75 proc.) ir skaito jiems pasakas (65 proc.), tačiau 25 proc. tėvų nevalgo kartu su savo vaikais ir 12, 5 proc. su jais nepasikalba, daugiau nei pusė tėvų kartu su vaikais žiūri televizorių, šio laiko negalima priskirti laikui skirtam vaikams.

Vadovaujantis gautais rezultatais galima teigti, jog tėvai turi vaikų auklėjimo žinių ir įgūdžių, tik neturi pakankamai vaikams ir jų auklėjimui laiko.

Materialinio aprūpinimo problemos.

Objektyvūs rodikliai:

15 proc. tėvų gyvena vien iš pašalpų, didžioji dauguma turi darbą ir darbinės pajamas, o 10 proc. turi keletą pajamų šaltinių (darbinės pajamas, socialines pašalpas, alimentus).

Tirtų šeimų pajamos kito nuo 93 iki 2800 litų per mėnesį.

Dauguma šeimų (72,5 proc.) turėjo vieną nepilnametį vaiką, keletas šeimų (12, 5 proc.) – du, ir keletas (15 proc.) – tris ar keturis vaikus.

Asmenų gyvenančių viename būste skaičius kito nuo 2 iki 7

Dauguma šeimų gyveno dviejų, vieno kambario butuose.

Vidutinės pajamos tenkančios vienam šeimos nariui kito nuo 933 iki 50, buvo tik 4 šeimos, kurių pajamos tenkančios vienam šeimos nariui buvo penki šimtai ir daugiau, ir tik dvi šeimos, kurių pajamos vienam nariui nesiekė šimto litų.

Subjektyvūs rodikliai arba tėvų nuomonė apie jų šeimos finansinę būklę.

40 proc. tėvų pažymėjo, kad jų šeimai neužtenka pinigų maistui ir drabužiams.

45 proc. tėvų pažymėjo, kad jiems neužtenka pinigų sumokėti mokesčiams už būstą, komunalines paslaugas, darželį

12,5 proc. tėvų nurodė, kad jiems užtenka pinigų pramogoms ir laisvalaikiui

35 proc. tėvų pažymėjo, kad jų šeimos finansinė padėtis yra stabili, vadinasi, daugumos šeimų padėtis nėra stabili, tai galėtų reikšti, kad nėra pastovaus darbo ir pastovių pajamų.

Pusė tiriamųjų turi įvairių skolų arba įsiskolinimų.

Asmeninės motyvacijos ir asmeninių problemų sprendimo sunkumai

12,5 proc. tėvų neturėjo žmogaus, su kuriuo galėtų apie viską arba daug ką pasikalbėti.

Pusė tiriamųjų nėra linkę rizikuoti ir nemėgsta pokyčių savo gyvenime, o tai gali atsiliiepti jų gebėjimui įsitvirtinti gyvenime, ieškant darbo, keičiant darbą ir pan.

7,5 proc. (3) tiriamųjų sutiko tik su 4 teiginiais apie save, jie gali būti ypač pažeidžiami gyvenimo sunkumų.

Truputį daugiau nei pusė tiriamųjų nurodė, kad jiems sunkiai sekasi suderinti darbą ir šeimos pareigas. Tai patvirtina tiriamųjų atsakymai ir į kitus klausimus, pavyzdžiui, jie nurodė, kad viena iš vaikų auklėjimo problemų yra laiko trūkumas, kad darbe jie praleidžia daug laiko, ne tik dienas, bet ir vakarus, savaitgalius, todėl negali skirti vaikams pakankamai dėmesio ir laiko.

Teisinės pagalbos poreikiai

22,5 proc. tiriamųjų turi įsiskolinimų už butą, o pusė tiriamųjų turi kitokių įsiskolinimų, turint omenyje, kad dauguma šeimų turi žemas pajamas, galima spręsti, kad jiems gali

prireikti teisininko pagalbos derantis, dėl skolų mokėjimo atidėjimo, išdėliojimo per ilgesnį laikotarpį ir pan.

Taip pat kai kurioms moterims gali reikėti teisininko pagalbos dėl skyrybų ir patiriamo smurto, norint įvertinti tiksliau reikia detalesnių pokalbių.

PROJEKTĄ REMIA
LIETUVOS RESPUBLIKA

PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA
EUROPOS SAJUNGA